

Op zoek naar de juiste weg

voor Team Zwerfjongeren

Mirjam Haarman en Rianne 't Hart

Juni 2009

Christelijke Hogeschool Windesheim
School of Social Work
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

Op zoek naar de juiste weg

voor team zwerfjongeren

Mirjam Haarman en Rianne 't Hart

Juni 2009

Christelijke Hogeschool Windesheim, school of Social Work, MWD.

Begeleidend docent: Margo te Roller.

In opdracht van Team Zwerfjongeren te Zwolle.

Praktijkbegeleider: Barbara Kulpe.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Methode van onderzoek	3
§1.1 Definitie zwerfjongeren	3
§1.2 Team Zwerfjongeren in Zwolle	3
§1.3 Methodieken in het werken met zwerfjongeren	4
§1.4 Trajectbegeleiders Team Zwerfjongeren	5
§1.5 Andere zwerfjongerenteams in Nederland	5
Hoofdstuk 2 Definities zwerfjongeren	6
§ 2.1 Diverse definities van de doelgroep zwerfjongeren in Nederland	6
§ 2.2 Definitie doelgroep zwerfjongeren in Zwolle	7
§ 2.3 Maatschappelijke ontwikkelingen	7
Hoofdstuk 3 De huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren	9
§ 3.1 Veranderingen in de probleemgebieden van de doelgroep	9
§ 3.2 Huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren	17
Hoofdstuk 4 Hulpverlening aan zwerfjongeren	19
Hoofdstuk 5 Team Zwerfjongeren en de methodiek	21
Hoofdstuk 6 Andere zwerfjongerenteams	26
Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen	29
Hoofdstuk 8 Discussieruimte	31
Literatuurlijst	32
Bijlage 1 Stroomdiagram	34
Bijlage 2 Topiclijst interviews	35
Bijlage 3 Aanbevelingen gedetailleerd	36

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Team Zwerfjongeren, omdat zij het idee hebben dat de methodiek niet werkbaar is met de huidige doelgroep. Het is zowel een kwantitatief als een kwalitatief onderzoek. De onderzoeksvraag die beantwoord is met dit onderzoek: *Wat is er nodig om de methodiek "Zorg voor Zwerfjongeren" van Team Zwerfjongeren aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep?*

De doelgroep is verduidelijkt in het onderzoek door te zoeken welke definities momenteel gehanteerd worden in het werken met zwerfjongeren. De conclusie uit dit onderzoek is dat de doelgroep preventief bereikt moet worden. De onderzoekers pleiten voor het vroegtijdig signaleren en hulp bieden aan risicjongeren. Op dit moment wordt er onderzoek gedaan naar een eenduidige definitie, in opdracht van de Tweede Kamer. Team Zwerfjongeren zal de definitie die voortkomt uit het onderzoek hoogstwaarschijnlijk gaan hanteren.

Er is dossieronderzoek verricht naar 136 dossiers van Team Zwerfjongeren. Het resultaat hiervan is dat de problemen van de huidige doelgroep voornamelijk op de volgende probleemgebieden liggen: huisvesting, drugsafhankelijkheid, psychiatrie, justitie en politie en financiën. Er zijn geen grote veranderingen opgetreden in de afgelopen vijf jaar. De onderzoekers adviseren om vervolgonderzoek te doen om uit te wijzen of de ernst van de problematiek is toegenomen.

De methodiek van Team Zwerfjongeren is onderzocht. Uit dit onderzoek komt naar voren dat er veel gewijzigd en toegevoegd moet worden om deze wederom in te zetten. De methodiek sluit niet aan bij de huidige doelgroep, daarom zou hij herschreven moeten worden. Team Zwerfjongeren heeft hulpmiddelen nodig, onder andere; een laagdrempelige locatie, een groter budget en materiële hulpverlening om de zwerfjongeren hulp te kunnen bieden. De methodiek moet aansluiten op de problemen waar zwerfjongeren mee te maken hebben. Uit het onderzoek komt naar voren dat een eenduidige methode niet werkt in contact met zwerfjongeren. De onderzoekers concluderen dat het voor de trajectbegeleiders van belang is om te weten welke methodieken aanwezig zijn en ingezet kunnen worden. Eén van de laatste aanbevelingen van de onderzoekers is het bezoeken van andere zwerfjongerenteams, dit kan helpen bij het herschrijven van de methodiek.

Inleiding

“Ik wil niet weten wat ik later word, ik wil weten wie ik nu ben!”¹ Een kreet die voor veel jongeren geldt, ook voor zwerfjongeren. Zwerfjongeren, een doelgroep die vanaf 2002 veel aandacht krijgt van de overheid, met name door onderzoek die de Algemene Rekenkamer uitvoert.²

Dit onderzoek is uitgevoerd door Mirjam Haarman en Rianne 't Hart. In 2009 studeren de studenten af als GGZ-agoog van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening aan Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle. De opdrachtgever is Team Zwerfjongeren. Team Zwerfjongeren is in 2004 tot stand gekomen als project, om zwerfjongeren hulp en begeleiding te bieden waar dit nodig is.

Probleemstelling

Er is geconstateerd door de trajectbegeleiders van Team Zwerfjongeren dat de huidige methodiekbeschrijving niet meer overeenkomt met de werkwijze die men nu hanteert. Het team is van mening dat een actuele methodiek op de werkvloer aanwezig moet zijn. Ze weten niet wat er nodig is om de methodiek weer aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep.

Doelstelling

Het onderzoek heeft als doel om aanbevelingen te geven aan Team Zwerfjongeren om de methodiek weer aan te laten sluiten bij zwerfjongeren.

Onderzoeksvraag

Wat is er nodig om de methodiek “Zorg voor Zwerfjongeren” van Team Zwerfjongeren aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep?

Naast de onderzoeksvraag zijn er deelvragen vastgesteld, deze kunt u terugvinden in hoofdstuk één. In hoofdstuk twee wordt door literatuuronderzoek aandacht besteedt aan de definitie zwerfjongeren. Hoofdstuk drie geeft de resultaten weer van het onderzoek naar de probleemgebieden van zwerfjongeren. De verschillende methodieken worden beschreven in hoofdstuk vier. In hoofdstuk vijf worden de resultaten van de interviews met trajectbegeleiders van Team Zwerfjongeren beschreven. De werkwijze van andere zwerfjongeren teams in Nederland worden beschreven in hoofdstuk zes. De resultaten van de afgenomen interviews worden in dit hoofdstuk samen gevat. De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek worden weergegeven in hoofdstuk zeven. In dit hoofdstuk volgt er een antwoord op de onderzoeksvraag en de aanbevelingen aan Team Zwerfjongeren. In hoofdstuk acht wordt aandacht besteed aan de meningen en interpretaties van de onderzoekers.

¹ <http://www.straathoekwerknunnspeet.nl/pagina/157/kreet-van-de-week-archief> datum: 28-04-09.

² <http://www.algemenererkenkamer.nl> datum: 06-05-09.

Hoofdstuk 1 Methode van onderzoek

Dit hoofdstuk geeft de rode draad van het onderzoek weer. Verhoeven (2007) geeft in haar boek duidelijke informatie over manieren van onderzoek doen, dit boek is gebruikt tijdens het onderzoek.

De onderzoeksvraag:

Wat is er nodig om de methodiek “Zorg voor Zwerfjongeren” van Team Zwerfjongeren aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep?

Deelvragen:

Welke definities zijn in de literatuur terug te vinden over zwerfjongeren?

Welke probleemgebieden staan op de voorgrond bij de huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren?

Welke bestaande methodieken zou Team Zwerfjongeren kunnen gebruiken in het werken met zwerfjongeren?

Wat is bruikbaar uit de huidige methodiek en welke onderdelen worden niet gebruikt?

Welke methodieken gebruiken andere zwerfjongerenteams in Nederland?

1.1 Definitie zwerfjongeren

Welke definities zijn in de literatuur terug te vinden over zwerfjongeren?

In de literatuur is gezocht naar beschikbare informatie over zwerfjongeren. In de onderzoeksvraag staat de huidige doelgroep centraal. Voordat onderzocht wordt wat de huidige doelgroep is, is het van belang om te weten welke verschillende definities in de omloop zijn. Daarnaast is het van belang om te weten welke definitie gehanteerd wordt in Zwolle.

1.2 Team Zwerfjongeren in Zwolle

Welke probleemgebieden staan op de voorgrond bij de huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren?

Deze deelvraag is van belang om helderheid te krijgen wat de huidige doelgroep is van Team Zwerfjongeren. Het onderzoek is hoofdzakelijk gericht om antwoord te krijgen wat er nodig is om de methodiek weer aan te laten sluiten bij de doelgroep. Voordat hierop antwoord gegeven kan worden, moet er een duidelijk beeld worden gegeven, wat de huidige doelgroep is.

De volgende subvraag is toegevoegd om te laten zien of er verandering is opgetreden in de doelgroep zwerfjongeren.

Wat is er van 2004 tot en met 2008 veranderd aan de probleemgebieden van de doelgroep?

In de subvraag staat de periode 2004 tot en met 2008 beschreven, zodat er een resultaat gegeven kan worden over de afgelopen 5 jaar. De aanmeldingen van 2009 blijven buiten beschouwing, omdat het jaar nog niet voorbij is. In de voorbereidingsfase worden er gegevens verzameld uit alle dossiers (136) van Team Zwerfjongeren. Met het verzamelen van deze gegevens is bekeken of de probleemgebieden van de zwerfjongeren in de loop der jaren bij Team Zwerfjongeren zijn veranderd. In het dossieronderzoek is elke aanmelding bekeken, ongeacht of de zwerfjongere alleen is gescreend of in traject is gekomen. Alle dossiers zijn onderzocht, om een realistisch beeld te kunnen geven. Een steekproef zal niet het gewenste resultaat geven, omdat er door de jaren heen van papierendossiers is overgegaan op een elektronisch registratiesysteem. De volgende gegevens zijn verzameld uit elk dossier; geslacht en jaar van aanmelding.

De volgende probleemgebieden zijn nagegaan:

<u>Alcohol verslaving</u>	De zwerfjongere is afhankelijk van alcohol.	<u>Drugs</u>	De zwerfjongere is afhankelijk van drugs. Dit kan zowel harddrugs als softdrugs zijn.
<u>Financiële problemen</u>	De zwerfjongere heeft schulden of geen inkomen.	<u>Huisvesting</u>	De zwerfjongere heeft geen vaste woon of verblijfplaats.
<u>Justitie, politie</u>	De zwerfjongere is in aanraking gekomen met justitie of politie, omdat hij/zij zelf een overtreding of delict heeft gepleegd.	<u>Medicatie verslaving</u>	Er is sprake van medicatieafhankelijkheid.
<u>Opvoeding</u>	Er zijn bij de zwerfjongere problemen in de familiesfeer.	<u>Overlast</u>	De zwerfjongere veroorzaakt overlast. Dit wil zeggen dat andere mensen last hebben van zijn/haar gedrag, of de oorzaken van dit gedrag.
<u>Psychiatrie</u>	Bij de zwerfjongere is psychiatrische problematiek vastgesteld door een psychiater of psycholoog.	<u>Relatie problematiek</u>	De zwerfjongere heeft problemen in de relatiesfeer. (geen ouder-kind relatie, dit valt onder opvoedingsproblematiek)
<u>Somatiek</u>	De zwerfjongere heeft lichamelijke klachten.	<u>Verstandelijke beperking</u>	De zwerfjongere heeft een vastgestelde verstandelijke beperking. Hier vallen ook grensgevallen onder (licht verstandelijk beperkt).
<u>Vervuiling</u>	De zwerfjongere vervuult zichzelf of zijn tijdelijk verblijf.	<u>Zwanger</u>	De zwerfjongere is zwanger.

Wanneer er een melding wordt aangenomen door Team Zwerfjongeren, worden bovenstaande gebieden aangevinkt in het systeem wanneer dit probleemgebied voor de jongere geldt. De zwerfjongere wordt gescreend door een trajectbegeleider, zij vult bovenstaande gebieden met informatie van derden in. De trajectbegeleider beoordeelt of een probleemgebied wordt aangeduid of niet. Het is dus ter beoordeling van de trajectbegeleider of bijvoorbeeld een zwerfjongere afhankelijk is van alcohol. Een trajectbegeleider maakt vaak gebruik van informatie die is verkregen bij betrokken instanties. Deze informatie neemt de trajectbegeleider mee in de screening.

1.3 Methodieken in het werken met zwerfjongeren

Welke bestaande methodieken zou Team Zwerfjongeren kunnen gebruiken in het werken met zwerfjongeren?

Er is in de literatuur gezocht naar beschreven methodieken, die mogelijk aansluiten bij het werken met zwerfjongeren. De beschreven methodieken zijn bedoeld om een beeld te vormen van andere werkwijzen in het land en worden gebruikt als aanbevelingen.

1.4 Trajectbegeleiders Team Zwerfjongeren

Wat is bruikbaar uit de huidige methodiek van Team Zwerfjongeren en welke onderdelen worden niet gebruikt?

De interviewvragen zijn gericht op de methodiek van Team Zwerfjongeren. Het onderzoek is gericht op de onderdelen die bruikbaar en niet bruikbaar zijn uit de methodiek. Het team bestaat momenteel uit twee trajectbegeleiders, er is voor gekozen om ze allebei te interviewen. Aan de hand van een topiclijst komen de onderwerpen van de methodiek aan bod. Er is gekozen voor halfgestructureerde interviews. De topiclijst die samengesteld is:

Fasering hulpverlening
Onderzoeksfase
Opbouwfase
Uitvoeringsfase
afrondingsfase
Hulpmiddelen
Methodieken
Aandachtspunten/dilemma's
Methodische meerwaarde
Conclusies

1.5 Andere zwerfjongerenteams in Nederland

Welke methodieken gebruiken andere zwerfjongerenteams in Nederland?

Er is één medewerker per team geïnterviewd. De reden hiervoor is dat het voornamelijk gaat over de methodiek van een team en niet zozeer over verschillende meningen. Er is vanuit gegaan dat één medewerker de methodiek en mening van een team kan representeren in een interview. Er is één uitzondering gemaakt. In Apeldoorn is er zowel een ambulant team als een team wat outreachend te werk gaat. Als er één hulpverlener wordt geïnterviewd in Apeldoorn, zou er mogelijk essentiële informatie missen. Er zijn vijf instellingen benaderd voor een interview. Hieruit zijn voldoende ideeën gekomen om aanbevelingen te doen. De zwerfjongerenteams in Harderwijk, Apeldoorn, Arnhem, Utrecht en Enschede worden benaderd. Harderwijk, Apeldoorn, Arnhem en Enschede liggen grotendeels in het oosten. Er is bij deze steden vanuit gegaan dat ongeveer dezelfde doelgroep en problematiek bij zwerfjongeren naar voren komt. Als uitzondering is Utrecht gekozen, om te laten zien hoe trajectbegeleiders in een grotere stad als Zwolle te werk gaan. De plaatsen zijn gekozen in overleg met de opdrachtgever.

De interviewvragen hebben betrekking op de methodiek die andere zwerfjongeren teams in het land hanteren. Er is gekozen voor een topic lijst. Er worden bepaalde onderwerpen aangehaald om de deelvraag beantwoord te krijgen. De methodiekbeschrijving van Team Zwerfjongeren is hierbij als leidraad gebruikt. De topic lijst:

Fasering hulpverlening
Hulpmiddelen
Methodieken
Succesfactoren
Aandachtspunten/dilemma's

Er is een keuze gemaakt om ongestructureerde interviews uit te voeren. Er wordt gevraagd naar ervaringen, ideeën en aanvullingen voor methodieken, er zal dus een kwalitatief onderzoek uitgevoerd worden.

Hoofdstuk 2 Definities zwerfjongeren

De volgende deelvraag wordt in dit hoofdstuk beantwoord: *Welke definities zijn in de literatuur terug te vinden over zwerfjongeren?*

Tijdens het onderzoek viel op dat de doelgroep door de jaren heen verschillende namen heeft gehad, zoals; "thuislozen, dakloze jongeren en weglopers". Er is onderzocht welke definities in het verleden gesteld werden over de doelgroep zwerfjongeren. Er is momenteel nog geen eenduidige definitie voor zwerfjongeren.

2.1 Diverse definities van de doelgroep zwerfjongeren in Nederland

In de methodiekbeschrijving van Team Zwerfjongeren werd de onderstaande conclusie beschreven van het onderzoek dat in juli 2001 uitgevoerd is door de Algemene Rekenkamer. Uit het onderzoek kwam duidelijk naar voren dat veel centrumgemeenten onvoldoende aandacht gaven aan vervolgotrajecten en specifieke begeleiding voor zwerfjongeren.³

Vanuit de Tweede Kamer zijn er door de jaren heen vragen gesteld om duidelijkheid te creëren over wat de doelgroep zwerfjongeren omvat. In onderstaand schema staan op chronologische volgorde de definities van zwerfjongeren beschreven.⁴

Bron	Definitie
Definitie van Centrum Onderzoek Jeugdhulpverlening van de Rijksuniversiteit te Leiden, Onderzoek verricht van 1981 tot 1991 onder thuisloze jongeren (Hazekamp en Jumelet, 1993)	<i>Jongeren die zich voortdurend van het ene naar het andere adres verplaatsen onder de aanhoudende dreiging ieder moment hun tijdelijk onderkomen kwijt te raken.</i>
Het Centrum Onderzoek Jeugdhulpverlening heeft bij het wel of niet opnemen van jongeren in de onderzoeksgroep de volgende criteria gehanteerd:	- leeftijd tussen de 12 en 21 jaar - geen sprake van harddrugverslaving - de jongere moet de afgelopen drie maanden op tenminste drie verschillende adressen hebben geslapen, waarbij het onderdak moet worden gekenmerkt door kortstondigheid, tijdelijkheid.
Noom en De Winter hebben in 2001 onderzoek verricht naar de hulpverlening van zwerfjongeren en de hulpvraag van de jongeren zelf. Zij hanteerden de volgende definitie:	<i>Zwerfjongeren zijn jongeren, tussen de 12 en 23 jaar, die geen stabiele woon- of verblijfplaats hebben, of die verblijven in (kortdurende/langdurige) opvang voor thuisloze jongeren.</i>
De Algemene Rekenkamer geeft in haar rapport van 2004 de meest gehanteerde definitie van Zwerfjongeren weer:	<i>Jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, die in een meervoudige achterstandsituatie verkeert en geen vaste woon- of verblijfsplaats heeft of hierin terecht dreigt te komen.</i>
In het rapport van 2005 wordt een nieuwe definitie weergegeven die het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in overleg met partijen uit het veld heeft vastgesteld:	<i>Zwerfjongeren zijn jongeren tot 25 jaar met meervoudige problemen, die dakloos zijn of in opvang verblijven. (Algemene Rekenkamer, 2005)</i>

³ *Projectgroep Zwerfjongeren, 2005, p.11*

⁴ *Bijvoets, 2006, p.9*

2.2 Definitie doelgroep zwerfjongeren in Zwolle

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de definitie van Team Zwerfjongeren in Zwolle. In deze paragraaf wordt beschreven hoe de gemeente in Zwolle tot een definitiebepaling is gekomen.

De definitie van Project Team Zwerfjongeren is toentertijd opgesteld door de Werkgroep Zwerfjongeren in de regio IJsselvecht waar ook de gemeente deel van uitmaakte. Men beschrijft in de eindrapportage van 2005 dat gekozen is voor een brede werkdefinitie. Er is geen gebruik gemaakt van exclusiecriteria binnen de definitie voor zwerfjongeren. De werkgroep en het project Zwerfjongeren heeft er voor gekozen dat alle jongeren zonder dak of thuis kunnen worden aangemeld. Op deze wijze probeert men ook aan te sluiten bij de definitie van de Algemene Rekenkamer uit 2002.⁵

De doelgroepomschrijving is als volgt beschreven in de eindrapportage van 2005:

“Jongeren tussen de 15 en 25 jaar die niet beschikken over een stabiele woon – of verblijfplaats.”⁶

2.3 Maatschappelijke ontwikkelingen

In de wereld van de hulpverlening hebben hulpverleners constant te maken met veranderingen, projecten, nieuwe ontwikkelingen op beleidsniveau en ontwikkelingen binnen de doelgroep. Er komt in de vorige paragrafen duidelijk naar voren, dat er nog geen eenduidige definitie is. Daarnaast zijn er nog veel ontwikkelingen op het gebied van zwerfjongeren. In deze paragraaf worden de ontwikkelingen die gaande zijn genoemd.

Momenteel maakt de Staatsecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de situatie over zwerfjongeren bespreekbaar in de Tweede Kamer. In een brief aan de Tweede Kamer van de Staatsecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is te lezen dat mevrouw Bussemaker wil gaan kijken naar de huidige definitie van zwerfjongeren. Naast de huidige definitie wil zij ook weten welke aanpassingen van de definitie nodig zijn.⁷

Eind januari 2009 is in een artikel te lezen dat er 70.000 euro vrijgemaakt wordt door Provincie Overijssel voor onderzoek naar zwerfjongeren in Zwolle. Men wil onderzoeken welke situaties zich hebben afgespeeld in het verleden van de jongere, welke mogelijk een risico vormen voor de jongere om dakloos/thuisloos te worden. Vervolgens wil men kijken op welke wijze de hulpverlening hier op kan inhaken om zwerfjongeren te voorkomen.⁸

⁵ Projectgroep Zwerfjongeren, 2005, p.15

⁶ Projectgroep Zwerfjongeren, 2005, p.15

⁷ Kamerstuk, Bussemaker, 21 jan. 2008

⁸ De Stentor, 16 feb. 2009

Op dit moment is Hoeksma Homans & Menting, organisatieadviseurs bv. bezig met het onderzoek naar de huidige definitie van zwerfjongeren in Nederland. De Tweede Kamer stelde de vraag aan het bureau om voor het einde van 2008 met een eenduidige definitie te komen, waarbij de leeftijdsgrens niet tot afschuiving of problemen kan leiden bij verantwoordelijke instanties. Uit processtukken van HHM bureau wordt voorgesteld om de volgende definitie te hanteren voor zwerfjongeren in Nederland: *"Zwerfjongeren zijn jongeren tot 23 jaar die dakloos of thuisloos zijn en meervoudige problemen hebben".*⁹ Het onderzoek is nog niet afgerond. Op dit moment wordt er gekeken naar Europese definities voor zwerfjongeren.

⁹ Drouven, 2008, p. 11

Hoofdstuk 3 De huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren

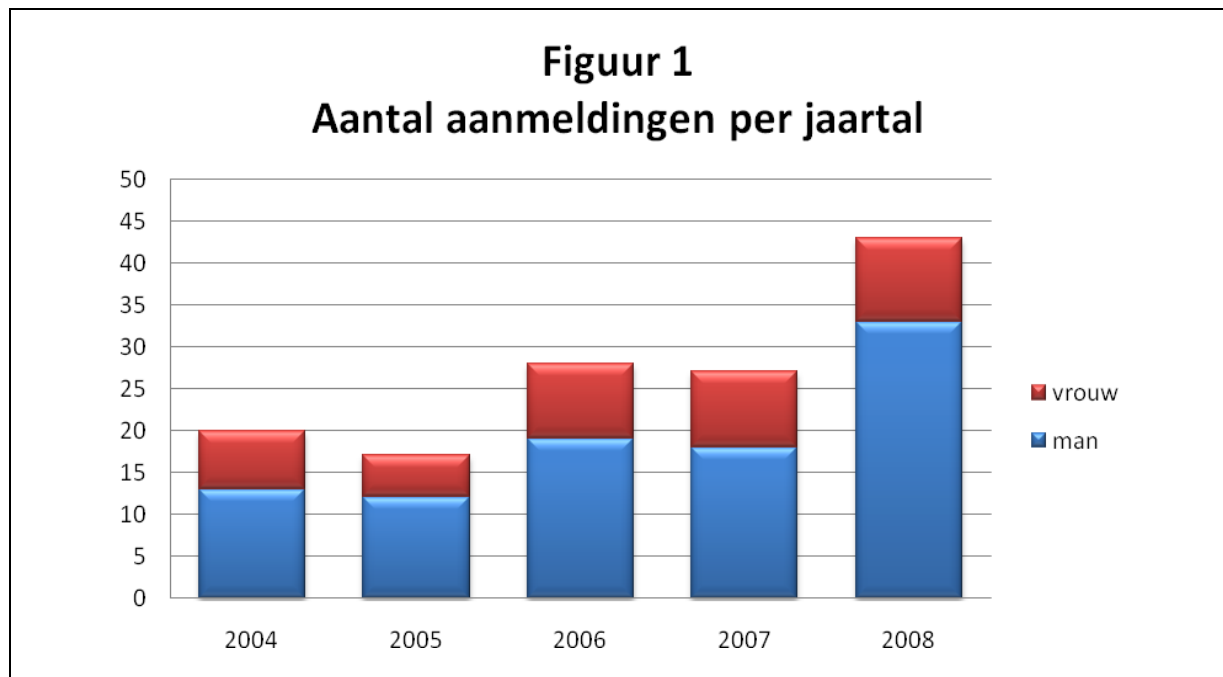
In dit hoofdstuk worden de resultaten van het dossieronderzoek weergegeven. De resultaten komen uit 136 dossiers van zwerfjongeren. De volgende deelvraag wordt in dit hoofdstuk beantwoord:

Welke probleemgebieden staan op de voorgrond bij de huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren?

Er is een subvraag opgesteld om naar het antwoord van de deelvraag toe te werken:

Wat is er van 2004 tot en met 2008 veranderd aan de probleemgebieden van de doelgroep?

3.1 Veranderingen in de probleemgebieden van de doelgroep

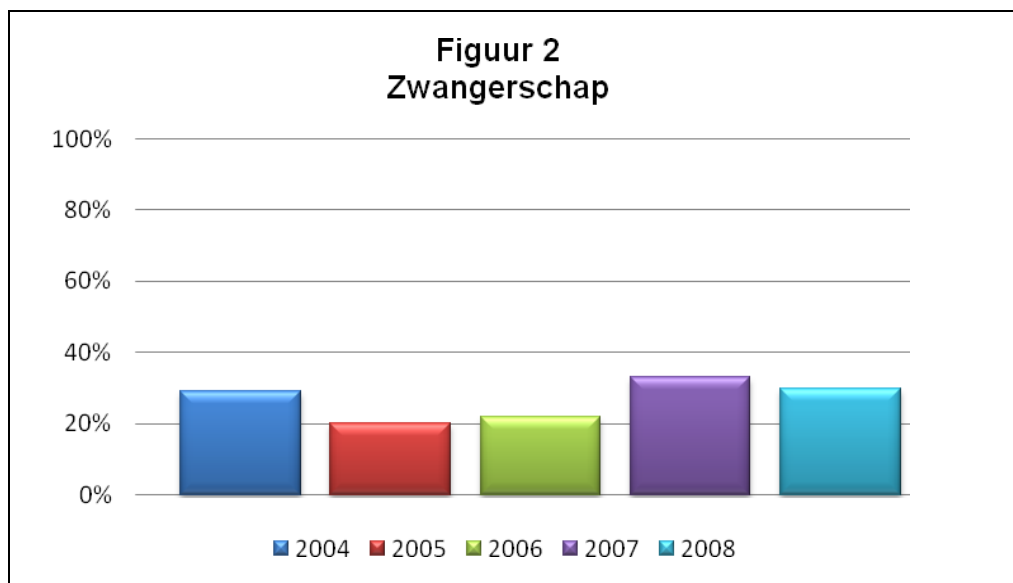

Zoals in figuur 1 is te zien, is er in 2008 een duidelijke stijging in het aantal aanmeldingen.

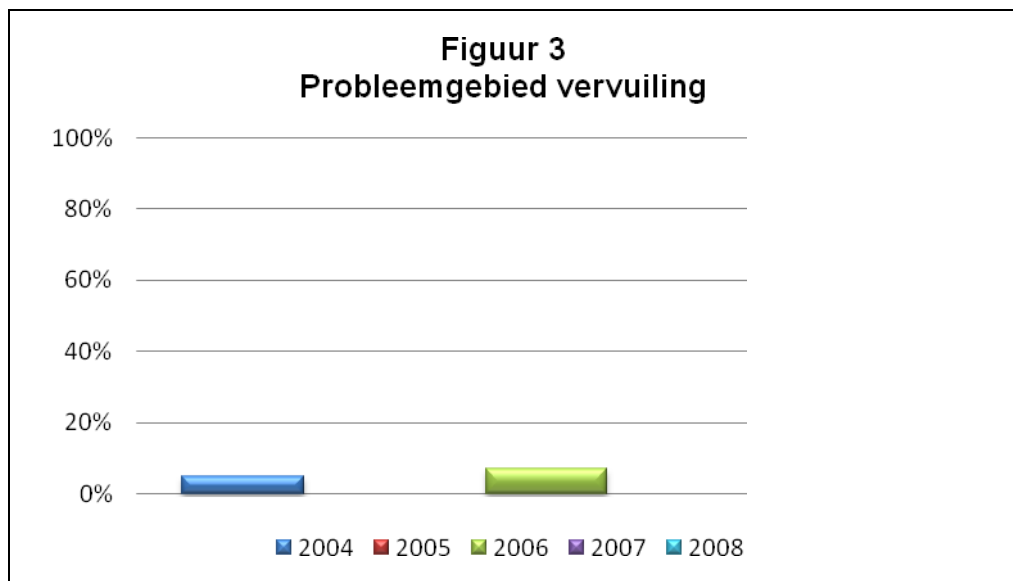
Zwerfjongeren kunnen door zichzelf en anderen aangemeld worden. De verticale as geeft het aantal aanmeldingen weer. De horizontale as geeft het jaartal weer.

Elk jaar zijn er meer mannen dan vrouwen aangemeld bij Team Zwerfjongeren. Uit de tabel is op te maken dat er geen consequente lijn te zien is in het aantal aanmeldingen per jaar.

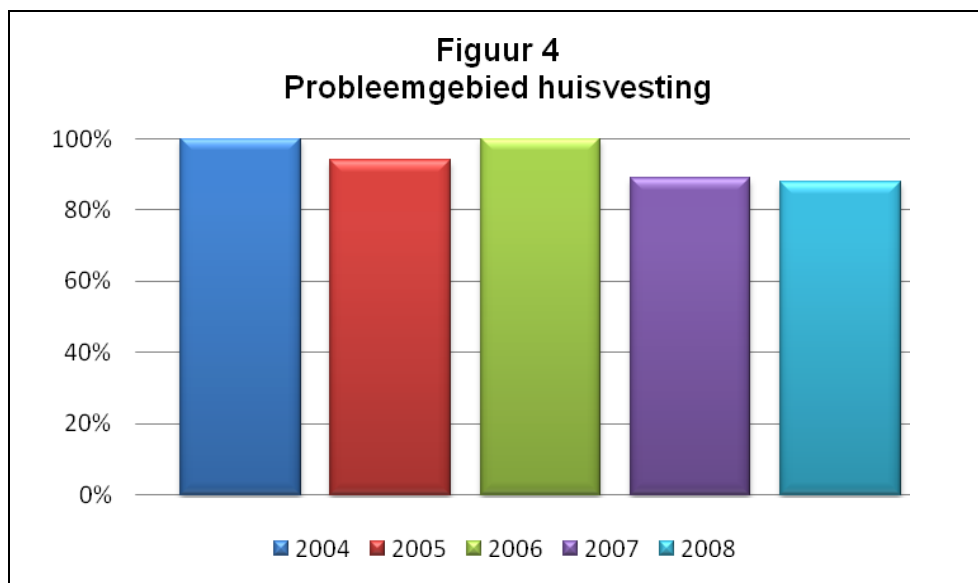
Naast de aanmeldingsgegevens richt het onderzoek zich nu voornamelijk op de probleemgebieden. In de volgende figuren zijn de probleemgebieden die onderzocht zijn te zien. Alle probleemgebieden komen in figuren naar voren. De grafieken zijn als volgt te lezen. In de verticale as staan de procenten weergegeven, 100% staat voor alle zwerfjongeren die zijn aangemeld. De horizontale as geeft het jaartal weer waarin de zwerfjongeren met een bepaald probleemgebied te maken hadden.

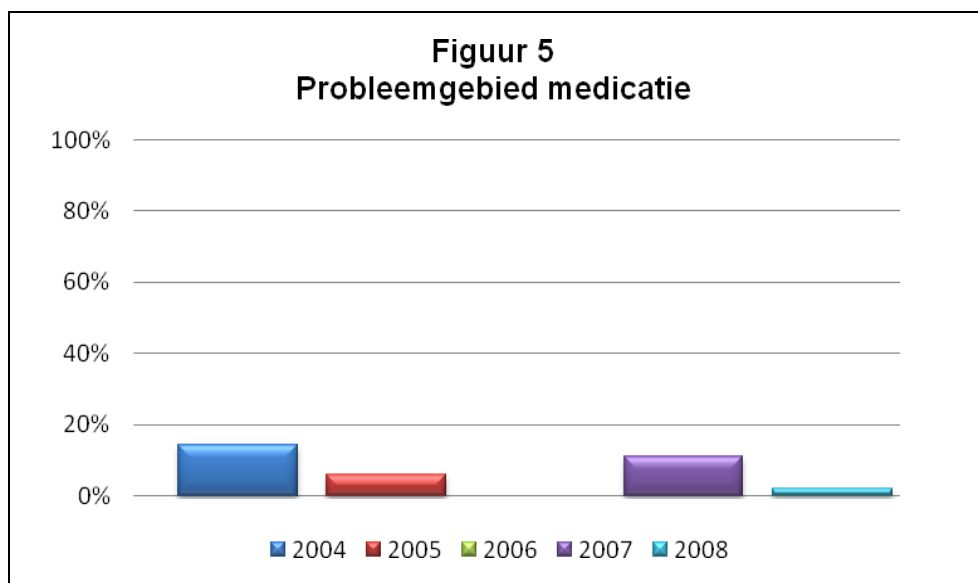
In figuur 2 is te zien dat er gemiddeld 27 % van de vrouwelijke zwerfjongeren zwanger is. Een uitschieter is 2007 met 33 %. Deze percentages zijn gemaakt ten opzichte van alle vrouwelijke zwerfjongeren.

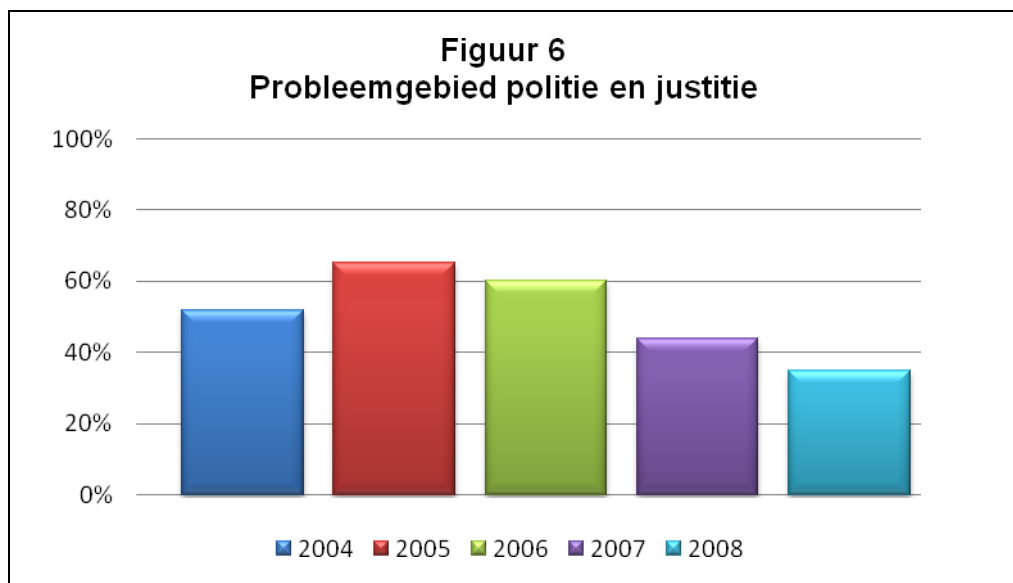
In figuur 3 is te zien dat er weinig zwerfjongeren problemen hebben op het gebied van vervuiling. Alleen in de jaren 2004 en 2006 waren er zwerfjongeren welke op dit gebied problemen hadden, het gaat om enkele individuele gevallen.

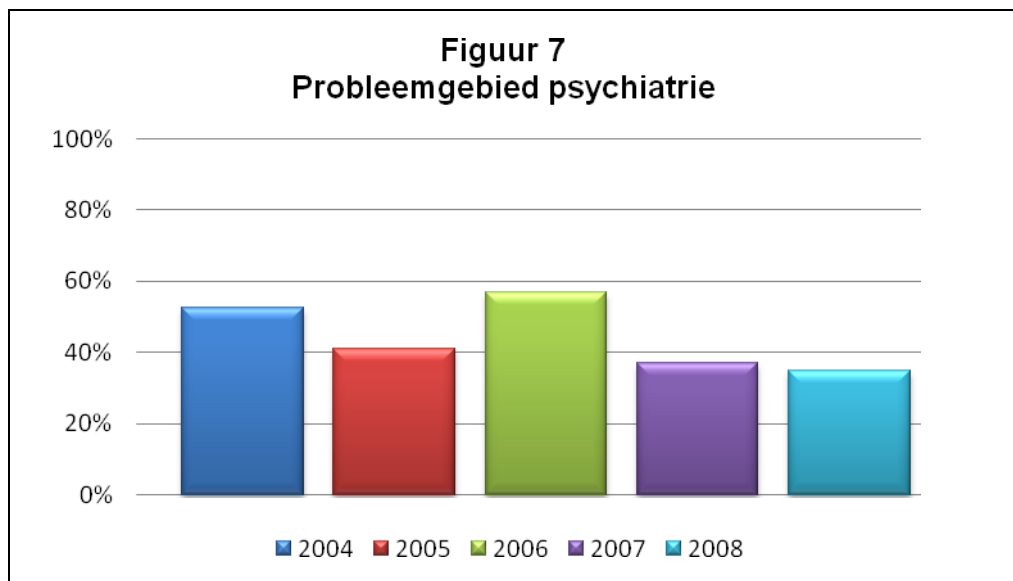
In figuur 4 is te zien, dat (uitzonderingen daargelaten) zwerfjongeren geen vaste woon of verblijfplaats hebben. Uit de grafiek is op te maken dat de laatste twee jaar en in 2005 er een aantal zwerfjongeren geen probleem hadden op het gebied van huisvesting.

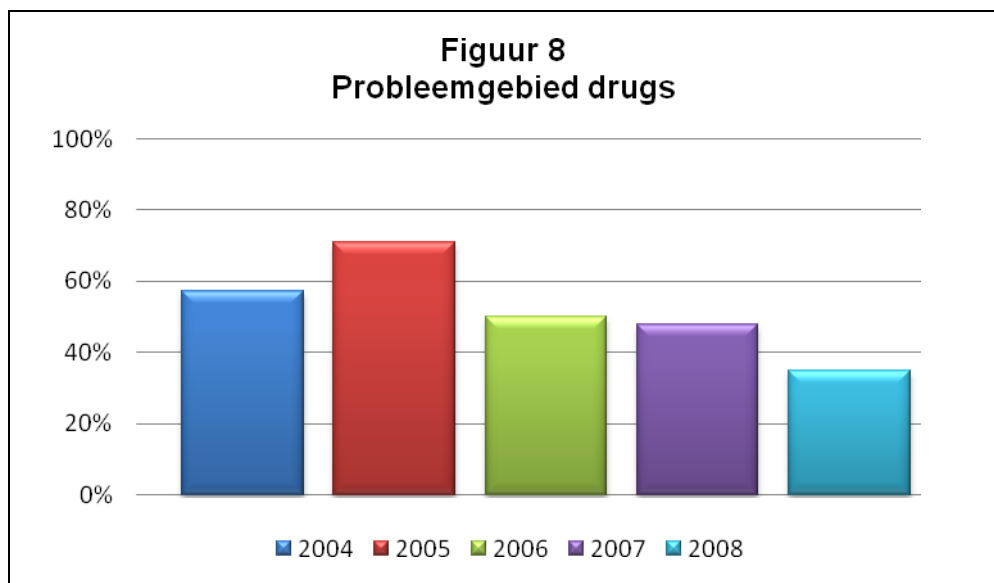
Uit de resultaten in figuur 5 blijkt op het gebied van medicatieverslaving dat deze problematiek minder voor komt bij zwerfjongeren.

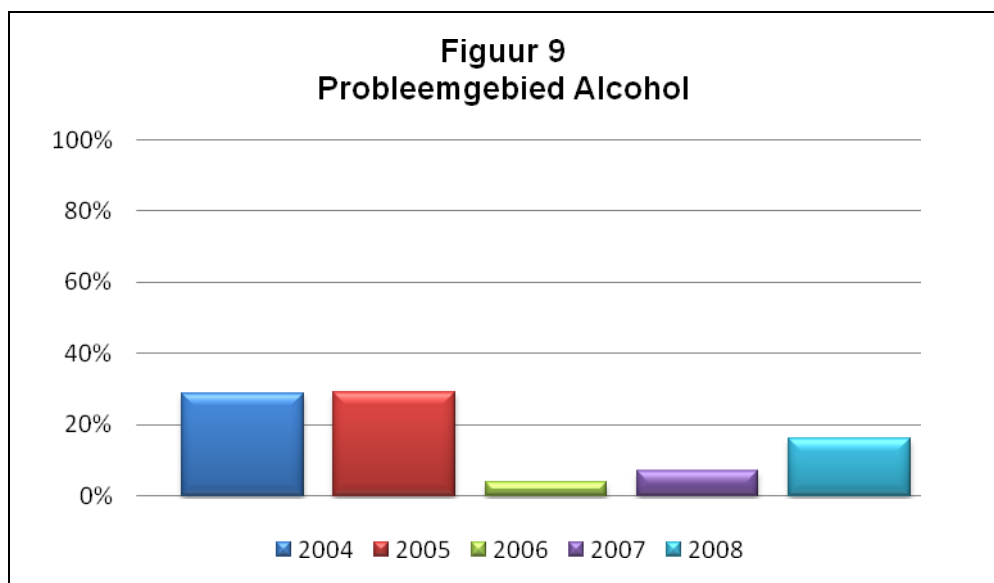
Figuur 6 richt zich op het probleemgebied politie en justitie. Er is geen onderscheid gemaakt tussen delicten, boetes, overlast en overige meldingen bij de politie. Het percentage is gebaseerd op de mutaties bij de politie over zwerfjongeren. De dalende lijn laat zien dat er minder zwerfjongeren in contact komen met politie of justitie.

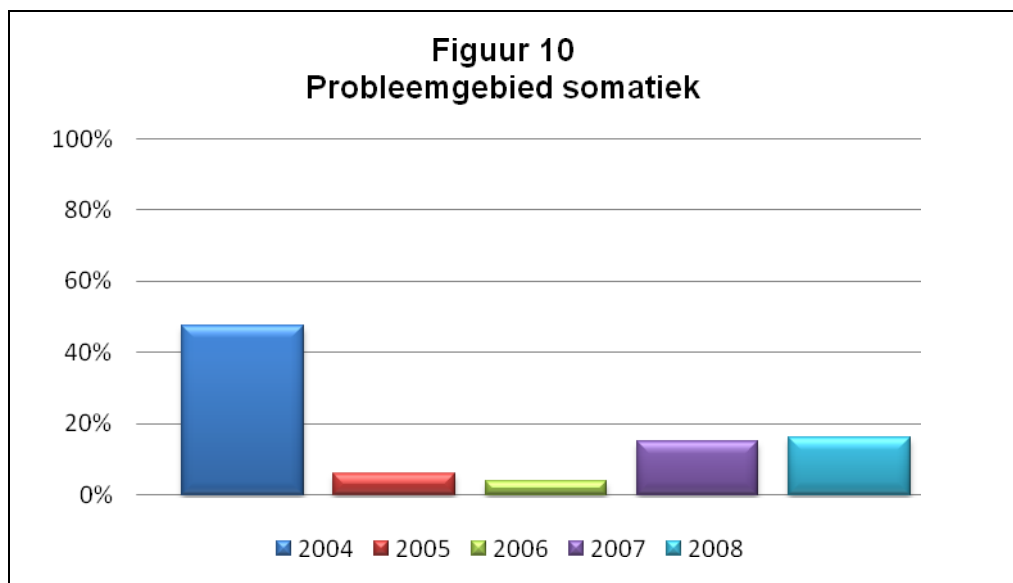
Er wordt pas gesproken van het probleemgebied psychiatrie wanneer er daadwerkelijk een diagnose is gesteld. Bij het probleemgebied psychiatrie in figuur 7 steekt het jaar 2006 boven de andere jaren uit. De verschillen zijn niet groot, het gaat om enkele individuele gevallen.

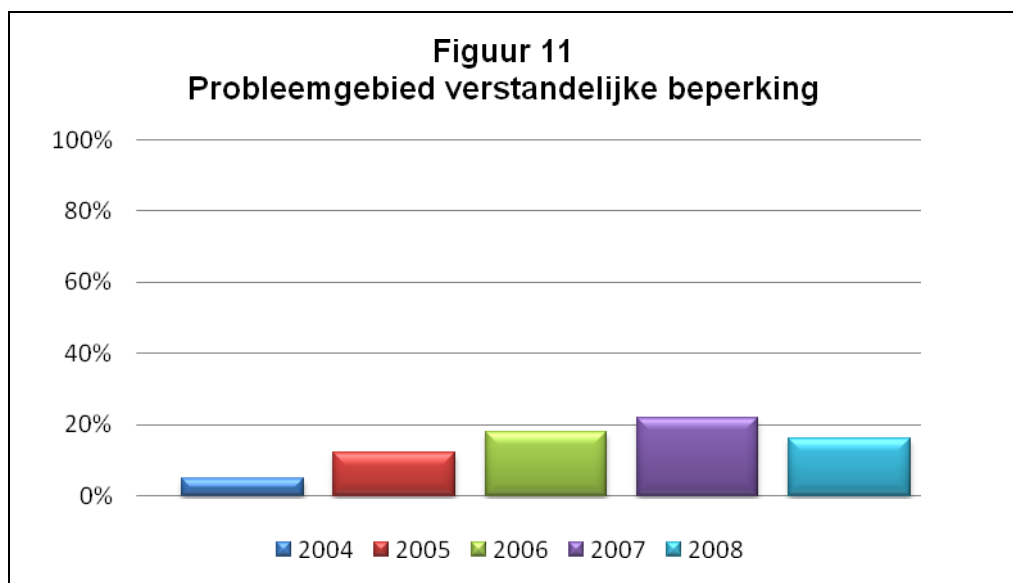
Op het gebied van drugs is vanaf 2005 een daling zichtbaar in het aantal zwerfjongeren dat afhankelijk is van drugs. In het jaar 2008 is ongeveer 1/3 van de zwerfjongeren afhankelijk van drugs. Er is tijdens het dossieronderzoek geen onderscheid gemaakt tussen softdrugs en harddrugs.

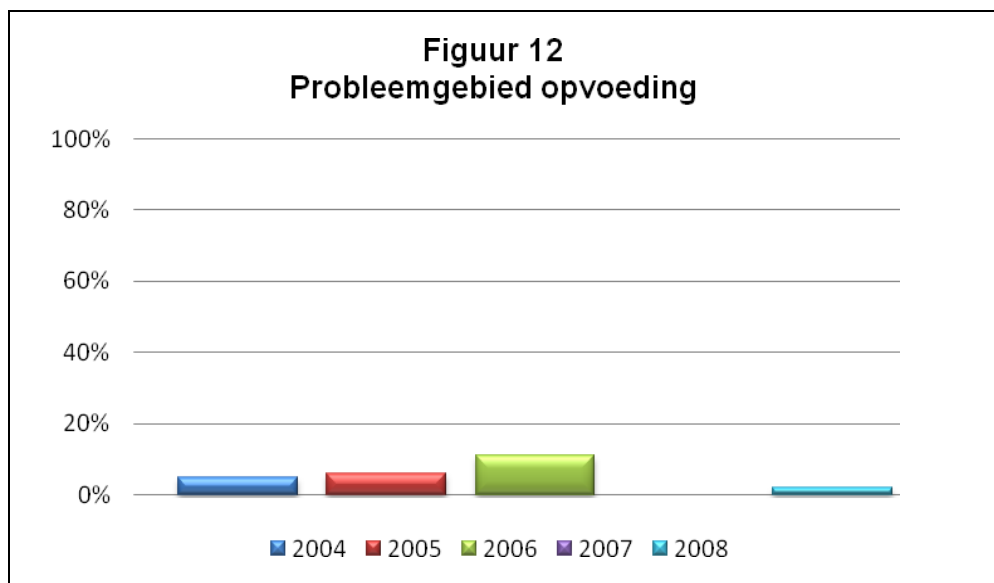
In 2006 is er een daling waarneembaar in vergelijking met 2005. Vervolgens is er in 2007 en 2008 een lichte stijging.

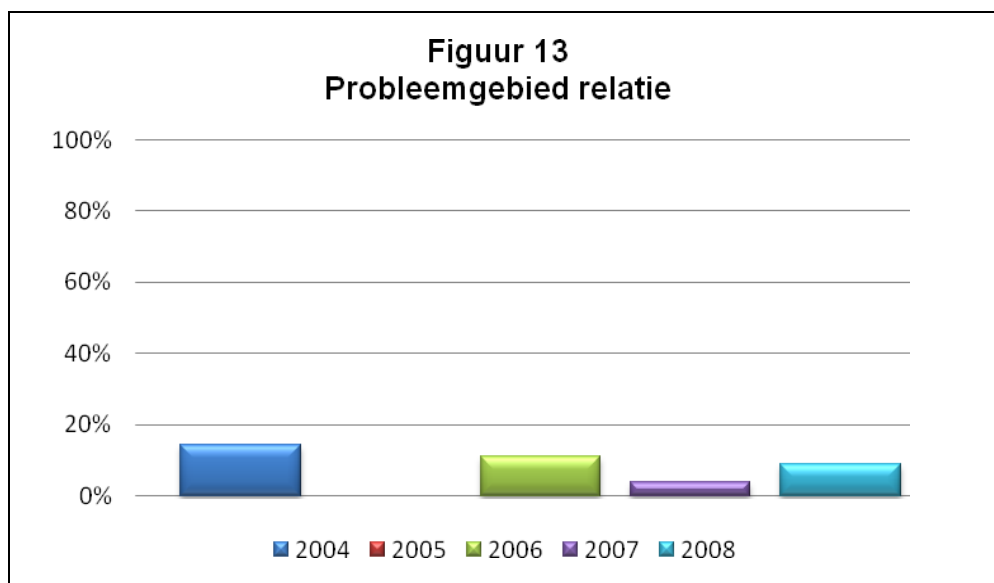
2004 stijgt boven de andere jaren uit. In de overige jaren is er een gemiddelde van 10%.

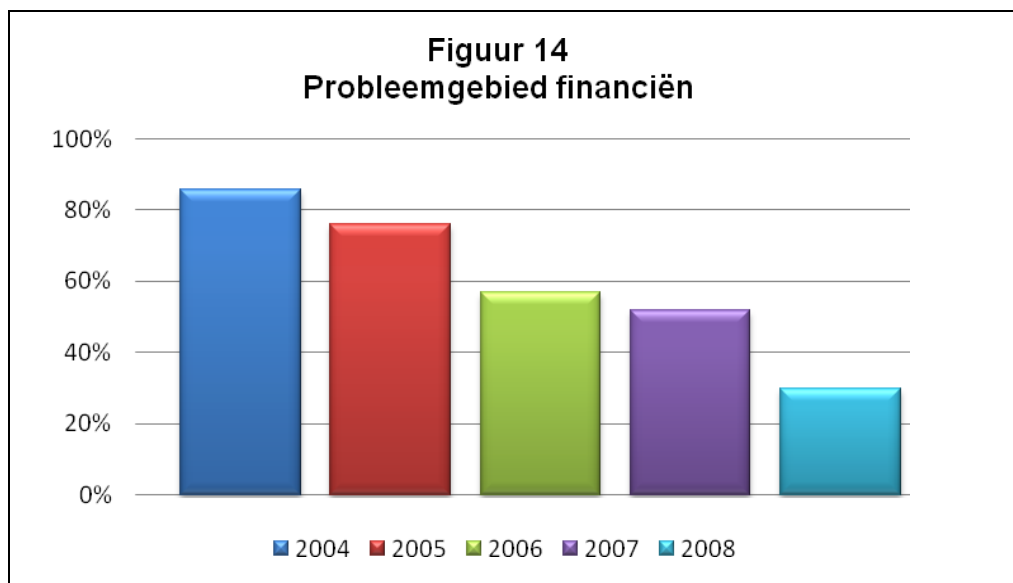
Het aantal zwerfjongeren dat werd aangemeld met een verstandelijke beperking is van 2004 tot en met 2007 licht gestegen.

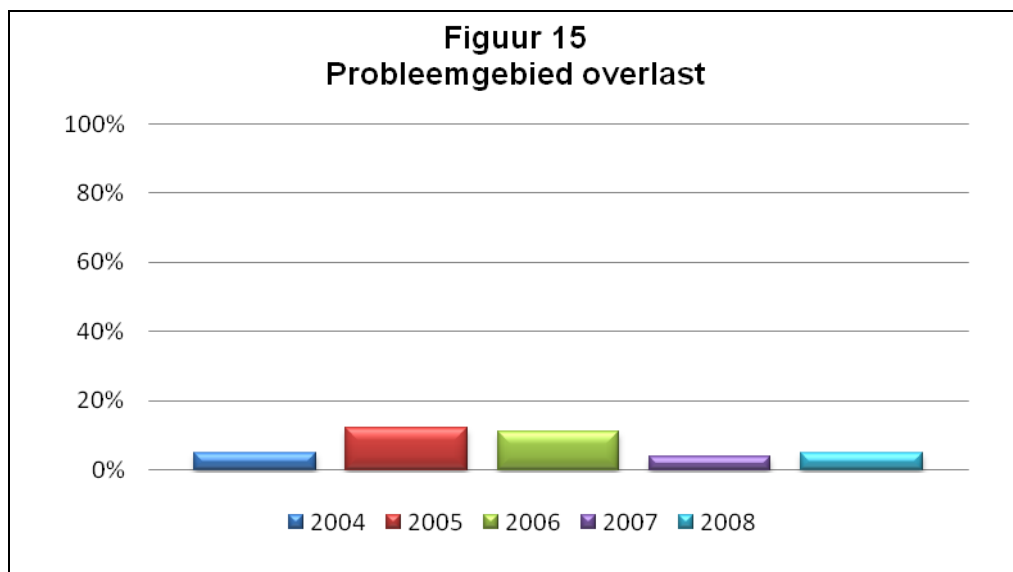
Een klein aantal van de aangemelde zwerfjongeren heeft problemen op het gebied van opvoeding. In het jaar 2007 kwamen er geen problemen voor die gemeld werden op gebied van opvoeding. In 2008 is het percentage zwerfjongeren dat problemen heeft op dit probleemgebied minimaal.

Een klein aantal zwerfjongeren heeft problemen op het gebied van relaties. Het betreft een redelijk constant aantal zwerfjongeren die met dit probleem zijn aangemeld.

Er is een flinke daling zichtbaar na 2004. Er zijn dus minder zwerfjongeren met financiële problemen in 2008 in vergelijking met voorgaande jaren.

Uit figuur 15 blijkt dat weinig zwerfjongeren die aangemeld zijn, overlast veroorzaken.

3.2 Huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren

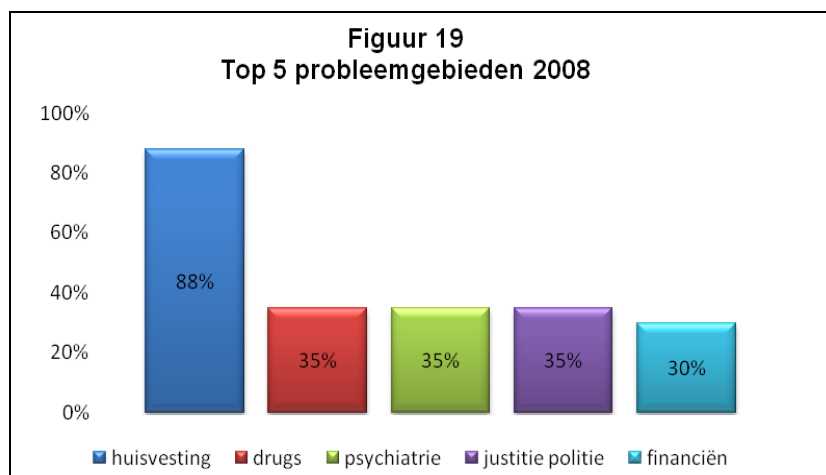
In deze paragraaf wordt benoemd welke problematiek in de aanmeldingen bij Team Zwerfjongeren van het jaar 2008 naar voren kwamen. Het gaat om de problematiek die op de voorgrond staat bij de melding. De resultaten van de probleemgebieden worden weergegeven in figuur 18. De hoogste percentages staan boven aan. De deelvraag die beantwoord wordt: *Welke probleemgebieden staan op de voorgrond bij de huidige doelgroep van Team Zwerfjongeren?*

De huidige doelgroep heeft voornamelijk problemen op het gebied van huisvesting, drugsafhankelijkheid, psychiatrie, justitie en politie en financiën. Overlast, alcoholafhankelijkheid, verstandelijke beperking, somatische problemen, relatieproblemen, zwangerschap, medicatieafhankelijkheid, opvoedingsproblematiek en vervuiling zijn probleemgebieden die wel voorkomen, maar in mindere mate.

Figuur 18	2008
Jaar:	2008
Hoogste percentage	Huisvesting
	Drugs
	Psychiatrie
	Justitie
	Financiën
	Overlast
	Alcohol
	Verst. Bep.
	Somatiek
	Relatie
	Zwanger
	Medicatie
	Opvoeding
Laagste percentage	Vervuiling

De probleemgebieden in 2008 staan hiernaast in figuur 18 op een rij weergegeven. De bovenstaande probleemgebieden staan voornamelijk op de voorgrond bij zwerfjongeren in 2008.

De top vijf aan probleemgebieden in 2008 is voor een duidelijk overzicht in een tabel gezet, welke terug te zien is in figuur 19.

Antwoord op de subvraag:

In figuur 16 kunt u de vijf meest voorkomende probleemgebieden* per jaartal zien. De tabel geeft antwoord op de subvraag.

Figuur 16	2004	2005	2006	2007	2008
Jaar:					
Hoogste percentage	Huisvesting	Huisvesting	Huisvesting	Huisvesting	Huisvesting
↓	Financiën	Financiën	Justitie	Financiën	Drugs
	Drugs	Drugs	Psychiatrie	Drugs	Psychiatrie
	Psychiatrie	Justitie	Financiën	Justitie	Justitie
Laagste percentage	Justitie	Psychiatrie	Drugs	Psychiatrie	Financiën

* Het gaat hier om alle probleemgebieden waar zwerfjongeren problemen ervaren. Woorden zijn ingekort, het gaat hier over dezelfde probleemgebieden als in voorgaande figuren.

Wat is er van 2004 tot en met 2008 veranderd aan de probleemgebieden van de doelgroep?

De resultaten van het dossieronderzoek laten geen ingrijpende veranderingen zien. Uit dit hoofdstuk blijkt dat de probleemgebieden in bovenstaande tabel de meest voorkomende probleemgebieden zijn. Trajectbegeleiders vermoeden dat de probleemgebieden bij zwerfjongeren zijn toegenomen. Dit onderzoek kan dit vermoeden niet bevestigen. Het zou kunnen dat de ernst van de problematiek is toegenomen. Met dit onderzoek kan dat niet worden aangetoond.

Hoofdstuk 4 Hulpverlening aan zwerfjongeren

De volgende deelvraag wordt in dit hoofdstuk beantwoord: *Welke methodieken zijn in de literatuur terug te vinden over het werken met zwerfjongeren?* Er zijn vijf methodieken beschreven die gebruikt kunnen worden in het werken met zwerfjongeren, namelijk: de presentiebenadering, vertrektraining, outreachend werken, het ideaalmodel en integraal werken.

Presentiebenadering:

De theorie van de presentie is geschreven door Andries Baart na langdurig onderzoek naar de praktijk van pastores in achterstandsbuurtten.

- De professional gaat op zoek naar de positieve kant van de alternatieve levensstijl.
- Het gedrag heeft voor de betrokkene betekenis en hoe slecht dat op de lange duur ook kan uitpakken, het is belangrijk om de essentie ervan te doorgronden.
- De professional moet zich bewust zijn van de gevaren wanneer mechanismen van uitsluitel of vernedering door hem worden voortgezet.
- Het behoud van eergevoel is voor de cliënt van wezenlijke betekenis voor zijn zelfgevoel en daarmee zijn identiteit. Van de hulpverlener moet een versterkende werking uitgaan op dat gevoel bij de cliënt (empowerment).
- De professional is een sociale hulpbron of als hij dat zelf niet kan zijn een hulpmiddel om sociale hulpbronnen te mobiliseren.¹⁰

Vertrektraining

Deze vertrektraining werd voorheen veel toegepast in residentiële instellingen, maar blijkt ook erg goed aan te sluiten bij dak en of thuisloze jongeren.

De vertrektraining bestaat uit vier fasen;

- Start: verzameling en analyse van informatie en doelen stellen (ongeveer twee weken).
- Voorbereiding: voorbereiding op de nieuwe sociale leefomgeving (ongeveer twee weken).
- Uitvoering: het wonen en leven in de nieuwe leefomgeving (ongeveer drie weken).
- Afsluiting: evaluatie en consolidatie (ongeveer twee weken).

De vertrektraining is geslaagd wanneer de jongere na afsluiting beschikt over:

- Een stabiele verblijfplaats.
- Adequate financiën.
- Structurele dagbesteding.
- Ondersteunend sociaal netwerk¹¹

¹⁰ Gerard Lohuis, Ronald Schilperoort en Gert Schout, 2001, p.87

¹¹ Naam interventie: Vertrektraining / ITB, Hoenderloo groep, p. 10

Outreachend werken

Deze methode kan worden toegepast worden wanneer een jongere hulp van buitenaf nodig heeft, maar zelf geen hulp zoekt.

- Zelf actief op zoek gaan naar zwerfjongeren (casefinding).
- In de jaren zeventig is op deze wijze het straathoekwerk opgestart.
- Straathoekwerkers zijn vaak voor een groot gedeelte op de hoogte van wat er bij de doelgroep omgaat, omdat zij hen actief benaderen.
- Outreachend werk moet gedragen worden door een instelling en goed omschreven zijn, zowel voor de buitenwereld als intern.
- Bij outreachend werk is het van belang de volgende punten in acht te nemen:
 - Hoe is de privacy geregeld?
 - Is het veilig?
 - Ben ik niet afhankelijk van resultaten, zodat ik de cliënt vrij kan benaderen?
 - Hoeveel kans is er op verbetering?
 - Is er sprake van cultuurverschil? ¹²

Ideaalmodel

Het model bestaat uit vijf fasen. Sommige van deze fasen komen in bijna elke vorm van hulpverlening voor:

- De eerste fase is het krijgen van contact met de thuisloze jongeren.
- De tweede fase bestaat uit het bieden van basale materiële en medische hulp.
- In de derde fase worden de problemen gediagnosticeerd en wordt een plan van aanpak opgesteld.
- De vierde fase bestaat uit het realiseren van de gestelde hulpverleningsdoelen.
- De vijfde fase bestaat uit de nazorg, vanaf het moment dat de jongere weer zelfstandig woont. ¹³

Integraal werken

Een werkwijze waarbij op diverse aspecten gewerkt wordt aan verbetering van de persoonlijke en maatschappelijke positie van de randgroepjongere.

De methodiek is gericht op randgroepjongeren, men verstaat hieronder: "Jongeren die op meerdere levenssterreinen (bijvoorbeeld wonen, arbeid, scholing, gezondheid) problemen hebben."

De fasen van integraal werken zijn:

- De contactlegging met de doelgroep randgroepjongeren.
- Het maken van een analyse van de levenssituatie.
- Het maken van een analyse van de sociale context.
- Het vaststellen van het concept van de werker.
- Het vaststellen van een doelenplan.
- Het vaststellen van een hulpverleningsplan.
- Het regisseren van dit plan (casemanagement). ¹⁴

Er zijn in dit hoofdstuk vijf methodieken beschreven. Team Zwerfjongeren maakt in de huidige methodiek met name gebruik van de presentiebenadering en een aantal aspecten van de vertrektraining, het ideaalmodel en integraal werken.

¹² de Vries en R. Bouwkamp, 2008, p.406

¹³ Hermans e.a., 2005, p.300

¹⁴ van der Ploeg, 1996, p.73

Hoofdstuk 5 Team Zwerfjongeren en de methodiek

In de rapportages, evaluaties en methodiekbeschrijving van Team Zwerfjongeren is terug te vinden hoe Project Zwerfjongeren is ontstaan. Op advies van de werkgroep is Project Zwerfjongeren in de regio opgezet. In 2004 en 2005 is Team Zwerfjongeren op projectbasis in de regio Zwolle gestart. Team Zwerfjongeren bestaat uit twee trajectbegeleiders. Eén trajectbegeleider is afkomstig van Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZO) en één trajectbegeleider werkt vanuit GGD IJsselland. Vanuit Bureau Jeugdzorg Overijssel en vanuit GGD IJsselland werkt een trajectbegeleider. Zij (be)zoeken actief zwerfjongeren en proberen contact met hen te krijgen en te onderhouden. De zwerfjongeren krijgen de nodige hulp en zorg aangeboden door middel van trajectbegeleiding. Daardoor kunnen zwerfjongeren in eigen tempo en binnen haalbare kaders werken aan verbetering van hun eigen leefsituatie.

De volgende deelvraag wordt beantwoord: *Wat is bruikbaar uit de huidige methodiek, en welke onderdelen worden niet gebruikt?*

Uit het onderzoek blijkt dat de hele methodiek aanpassingen nodig heeft. De volgende onderdelen uit de methodiek "Zorg voor Zwerfjongeren" worden wel gebruikt: de fases, het begeleidingsplan, face-to-face contact, het registratiesysteem, de verwijzingen, het inschakelen van instellingen, evaluaties, de warme overdracht en het hoofdstuk conclusies.

Deze onderdelen worden niet gebruikt: De werkmap, outreachend werken, het casuïstiekoverleg van Team VIA en het hoofdstuk over de methodische meerwaarde.

Samenvatting "Zorg voor Zwerfjongeren" en resultaten interviews

In 2004 is het Project Zwerfjongeren in Zwolle gestart, na een looptijd van twee jaar is het project geëvalueerd. Naar aanleiding van dit project is er een eindrapportage geschreven in 2005 door het projectteam Zwerfjongeren. Vervolgens is ook een methodiek geschreven in oktober 2005: "Zorg voor Zwerfjongeren" door het Instituut Jeugd en Welzijn, Vrije Universiteit te Amsterdam.

De doelstelling van Team Zwerfjongeren:

De trajectbegeleiding is gericht op het opbouwen van een stabiel contact met de jongere, het toeleiden naar reguliere hulp en het organiseren van de juiste hulp, zorg en dienstverlening. Het traject wordt afgesloten wanneer de situatie van de jongere is gestabiliseerd en er voldoende netwerk om de jongere is opgebouwd.¹⁵

Van elke fase in de methodiekbeschrijving is een korte samenvatting terug te vinden, met daaronder de resultaten van het interview met de trajectbegeleiders. Tijdens de interviews kwam naar voren dat er veel ontbreekt volgens de trajectbegeleiders. Dit wordt meegenomen in de resultaten.

Opzet methodiek

In de methodiekbeschrijving "Zorg voor Zwerfjongeren" is een opzet gemaakt van het Project Zwerfjongeren.

De organisatie van Team Zwerfjongeren en de personele inzet wordt besproken.

Team Zwerfjongeren beschrijft in de methodiek de samenwerking met Team VIA en andere instanties.

Het overleggen met andere instanties tijdens een traject met een jongere, is volgens Team Zwerfjongeren erg belangrijk. Om bij de methodiek de praktijk te betrekken, is gekozen voor het beschrijven van een aantal casussen.

¹⁵ Zorg voor Zwerfjongeren, 2005, p.13

Resultaat interview:

In de opzet van de methodiek wordt de personele inzet besproken. Één trajectbegeleider geeft aan dat het team breekbaar is met twee trajectbegeleiders. Als er één persoon uitvalt, komt het de zorg voor zwerfjongeren op één trajectbegeleider neer.

Methodiek in fasen

In de methodiekbeschrijving komt naar voren dat Team Zwerfjongeren zich richt op de vraag van de jongere zelf. De inhoud van de hulpverlening wordt op de vraag van de jongere aangepast. Wanneer het traject eenmaal van start is gegaan, zal de trajectbegeleider samen met de jongere gaan bekijken welke mogelijkheden en oplossingen zijn te vinden voor de problemen. De methodiek van Team Zwerfjongeren bestaat uit vier fasen.

Resultaten interview:

Beide trajectbegeleiders geven aan dat de fasering die beschreven staat in de methodiekbeschrijving niet aansluit bij de praktijk. De trajectbegeleiders vinden het belangrijk dat er ruimte is voor flexibiliteit in de fasering. Er zijn verschillen in praktijk en de methodiekbeschrijving, zowel in de fasering in het algemeen als de tijdsplanning van deze fasen.

Onderzoeksfase

In de methodiekbeschrijving van Team Zwerfjongeren wordt uitgelegd dat het aannemen van meldingen en uitvoeren van screening overeenkomen met de werkwijze van Team VIA.

Tijdens de screening probeert men informatie over de jongere te verzamelen en zich daar een beeld bij te vormen. Om de screening compleet te krijgen is een face to face gesprek met de jongere van belang. Na de afronding van een screening wordt in het screeningsoverleg besproken of de jongere in traject komt. Voorafgaande en tijdens een traject wordt gekeken of de jongere doorverwezen kan worden naar reguliere instellingen, als dit een meerwaarde lijkt voor de jongere.

Voor de onderzoeksfase wordt ongeveer drie weken gerekend. Van de aanmelding tot aan het advies na de screening. In de tussentijd is de jongere nog niet in traject bij Team Zwerfjongeren.

Resultaten interview:

Trajectbegeleiders missen in de methodiek dat er preventief gehandeld wordt om het aantal zwerfjongeren te verminderen. De meervoudige problematiek van zwerfjongeren zou volgens een trajectbegeleider in de criteria benoemd moeten worden. De trajectbegeleiders geven in het interview aan dat het voeren van een gesprek met de jongere van groot belang is. Er komt helder naar voren dat de kracht in de onderzoeksfase het verzamelen van informatie is. Één trajectbegeleider noemt dat elke zwerfjongere in traject genomen wordt. Casefinding wordt wel beschreven, maar dit wordt niet uitgevoerd door trajectbegeleiders.

Opbouwfase

Het contact opbouwen en onderhouden met de jongere staat centraal in de opbouwfase. In het opbouwen van contact met de jongere maakt men gebruik van de presentiemethode, daarbij wordt verwezen naar het jaarverslag van Team VIA. In de opbouwfase wordt verder de voortgang besproken binnen Team Zwerfjongeren en Team VIA in het casuïstiekoverleg. Ook het begeleidingsplan staat in deze fase beschreven.

Resultaten interview:

De opbouwfase is erg van belang om contact te maken en te onderhouden met een zwerfjongere, het creëren van vertrouwen. De kracht van de trajectbegeleiders is dat ze zichzelf inzetten in contact met zwerfjongeren. Ze zijn erg flexibel in de opbouwfase en blijven zichzelf in contact met zwerfjongeren. Een trajectbegeleider geeft aan dat het begeleidingsplan uitgebreider beschreven moet worden. Een

andere trajectbegeleider geeft aan dat de taakgerichte aanpak ook belicht mag worden in de methodiekbeschrijving. Trajectbegeleiders nemen niet deel aan de casuïstiekbespreking van Team VIA.

Uitvoeringsfase

Om het traject vorm te geven staat in de methodiekbeschrijving dat bij de probleemvaststelling de eerste stap is om helder te krijgen wat de jongere heeft meegemaakt. De jongere moet vertrouwen krijgen in de trajectbegeleider, volgens de methodiek wordt dit door intensieve contacten opgebouwd. De uitvoeringsfase wordt beschreven aan de hand van casussen uit de praktijk. Het contact met instellingen en netwerkpartners is van belang om zwerfjongeren te laten aanhaken en de juiste zorg te bieden.

De werkmap en het dossier dat later vervangen werd door het registratiesysteem, zijn de hulpmiddelen die beschreven staan in de methodiek. In de werkmap worden verschillende onderwerpen aan de orde gesteld om problemen, ideeën en wensen van de jongere te inventariseren.

Resultaten interview:

De trajectbegeleiders kunnen verwoorden wat de kracht is van de uitvoeringsfase; “meebuigen” met de jongere. Daarnaast kijkt men naar wat er ontbreekt en welke rol het team hierin kan innemen. De één geeft aan dat het doorverwijzen naar reguliere instellingen vaak niet lukt. De ander geeft aan dat de inzet van de jongere die verwacht wordt, niet wordt benoemd. Met de tijdsinvestering in een zwerfjongere wordt flexibel omgegaan. In deze fase kan gekozen worden om een zwerfjongere te monitoren, dit staat niet beschreven.

Er wordt door de trajectbegeleiders voornamelijk stil gestaan bij de hulpmiddelen die nog ontbreken in het werken met zwerfjongeren. Beide trajectbegeleiders geven voorbeelden van eventuele hulpmiddelen: een wasmachine, handgeld, inloophuis/jeugdherberg, computers, toegang tot internet, toegang tot de telefoon, een eigen werkplek, drinken, een map met tabbladen geven en een fiets voor de jongere. Sinds kort hebben de trajectbegeleiders handgeld.

Afrondingsfase

Er is volgens de methodiek sprake van een afronding in het traject, wanneer de situatie van de zwerfjongere is gestabiliseerd en er voldoende netwerk om de zwerfjongere is opgebouwd. Het kan ook om praktische zaken gaan als; onderdak, begeleiding en ondersteuning en het vinden van een geschikte dagbesteding. Duidelijkheid en de juiste uitleg naar de jongere toe behoort tot een warme overdracht. Ook een warme overdracht naar andere instellingen is van belang. In de methodiekbeschrijving wordt uitgelegd hoe een warme overdracht bij Team VIA verloopt. Om de afronding ook voor de jongere op een prettige wijze af te sluiten, wordt er een afrondingsgesprek gevoerd. Vervolgens wordt dit teruggekoppeld binnen het team. Daarna wordt het traject afgesloten. De persoon die de jongere in de eerste instantie aangemeld heeft, wordt op de hoogte gesteld van de afsluiting van het traject.

Resultaten interview:

Het is erg van belang om de afrondingsfase zo duidelijk en goed mogelijk af te sluiten, zowel voor de jongere, de verwijzers als voor de betrokken instanties die de zorg over nemen. De waakvlamcontacten staan niet beschreven in de methodiek. Onder waakvlamcontacten wordt het volgende verstaan: een paar keer per jaar contact met een zwerfjongere om na te gaan of het nog goed gaat met de jongere. Een trajectbegeleider mist in deze fase wat er gebeurt met een jongere die niet zelfredzaam is en wanneer er toch wordt gekozen om het traject af te sluiten.

Dilemma's en aandachtspunten

Er zijn volgens de schrijvers van de methodiek "Zorg voor Zwerfjongeren" drie thema's die terug blijven komen in besprekingen over het werk; voorschrijven – verleiden, afstand – nabijheid en overnemen – eigen verantwoordelijkheid stimuleren.

Aandachtspunten tijdens het contact met zwerfjongeren zijn volgens de methodiek: voorkomen van shoppen, haalbaarheid registratie, gericht op samenwerking met reguliere instanties en ruimte om dilemma's te bespreken.

Resultaten interview:

Er wordt aangegeven door de trajectbegeleiders dat de dilemma's meer overwegingen zijn, daarnaast zouden deze overwegingen meer toegespitst moeten worden op de huidige doelgroep. De volgende punten worden niet genoemd in de methodiek: instanties verwijzen te snel naar Team Zwerfjongeren en gezinsvoogden moeten sneller signalen afgeven over een jongere.

Methodische meerwaarde

De methodische meerwaarde wordt ingevuld door te kijken naar de verschillen tussen Team Zwerfjongeren, Team VIA en vindplaatsgericht werken van Bureau Jeugdzorg. De verschillen worden uitgebreid beschreven in de methodiek en aangevuld met een casus uit de praktijk.

Resultaten interview:

In de methodiek worden Team VIA (Team Vangnet, Informatie en Advies), het VIP team (Vindplaatsgerichte jeugdhulp vanuit Integraal Perspectief) en Team Zwerfjongeren met elkaar vergeleken. De trajectbegeleiders zien graag dat Team Zwerfjongeren op de voorgrond wordt gezet in hun eigen methodiek. Beide trajectbegeleiders vragen zich af wat de meerwaarde van het aanhaken bij Team VIA nu nog is.

Conclusie

In de conclusie van de methodiekbeschrijving twee jaar na het ontstaan van Team Zwerfjongeren staat het volgende benoemt:

- Begeleiding zwerfjongeren vereist speciale aandacht.
- Het draait om vertrouwen.
- Belang van een goed netwerk.
- Teamgeest.
- Neem de tijd voor een jongere.
- Belang van informeel disciplinair overleg.

Resultaten interview:

Een vangnet, een lange adem en creatief zijn in het vangen van de jongere, dat zijn kwaliteiten van Team Zwerfjongeren. Laagdrempelig en de juiste faciliteiten, dit wordt Team Zwerfjongeren in de toekomst in de ogen van de trajectbegeleiders. Daarnaast geeft een trajectbegeleider aan dat ze meer wil gaan aanschuiven bij overlegvormen. Er wordt beschreven dat het zelden gaat over zorgmijdende zwerfjongeren, dit is volgens een trajectbegeleider niet meer actueel.

Een belangrijk punt dat uit dit hoofdstuk naar voren komt is dat Team Zwerfjongeren op de voorgrond moet staan in de methodiek. Er zijn veel onderdelen uit de methodiek die niet of niet geheel meer gebruikt worden. Alle onderdelen hebben aanpassingen of aanvullingen nodig. Een belangrijk element dat uit het onderzoek naar voren komt, is dat de trajectbegeleiders behoefte hebben aan meer hulpmiddelen om contact te (onder)houden met zwerfjongeren. De trajectbegeleiders hebben met de juiste faciliteiten en hulpmiddelen het idee dat Team Zwerfjongeren beter zal aansluiten bij zwerfjongeren.

Hoofdstuk 6 Andere zwerfjongerenteams

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de gehouden interviews met zwerfjongerenteams in Nederland weergegeven. Eerst wordt er antwoord gegeven op de deelvraag. De rest van het hoofdstuk geeft verdieping in de verschillende werkwijzen en methodieken van de geïnterviewde zwerfjongerenteams.

Welke methodieken gebruiken andere zwerfjongerenteams in Nederland?

- Twee teams maken gebruik van de methodiek outreachend werken. In deze methodiek gaan de hulpverleners actief op zoek naar de zwerfjongere.
- Eén team maakt gebruik van de T-team methodiek, de vertrektraining en de instapmethode. De T-team methodiek heeft overal wat elementen uit verzameld en daar een eigen methodiek van gemaakt. Het is een vast model met fasen en eindtermijnen, het gaat om een termijn van drie maanden.
- Eén team maakt gebruik van de integrale methodiek. Dit is een methodiek welke regelmatig in de hulpverlening ingezet wordt en volgens verschillende fasen werkt.
- Eén team heeft een eigen methodiek die bestaat uit eclectisch werken. De hulpverleners zijn van mening dat de methodieken niet standaard ingezet worden omdat niet elke methodiek aansluit bij zwerfjongeren. Het verschilt per zwerfjongere wat bij hem of haar aansluit en dit is niet te beschrijven in een methodiek.

Fasering hulpverlening

Over de fasering zijn vragen gesteld om te kijken of hulpverleners gebruik maken van fasen uit een methodiek. Daarnaast worden er vragen gesteld of de hulpverleners het belangrijk of onbelangrijk vinden om met verschillende fasen te werken.

Uit de interviews met de hulpverleners komt naar voren dat ze allemaal gebruik maken van fasen of tussenstappen. Bij deze fasen of tussenstappen staat men stil bij het proces van de zwerfjongere. Er wordt dan gekeken hoe de jongere in het traject staat en wat de vervolgstappen zijn. De duur van de hulpverleningstrajecten verschilt per team. Sommige teams hebben een tijdslimiet waarop een jongere zijn doelen in principe moet halen, andere teams geven juist aan dat ze dit niet hanteren, met de reden dat de tijd die je voor een jongere nodig hebt telkens verschilt. Alle teams evalueren de hulpverleningstrajecten. Tevens maken alle teams gebruik van een intakefase, een uitvoeringsfase en een afrondingsfase. De benamingen van deze fases verschillen per team.

Randvoorwaarden van de methodiek

Er is tijdens de interviews ingegaan op de randvoorwaarden van de methodiek om er achter te komen welke visie hulpverleners op dit onderwerp hebben. Meerdere teams gaven aan dat de methodiek door andere instanties gedragen moet worden. Verder wordt er door een team genoemd dat er snel hulp aan een jongere geboden moet kunnen worden. Ook is het financiële plaatje belangrijk als randvoorwaarde voor het dragen van een methodiek. Onderstaand citaat geeft weer wat een team zegt over dit onderwerp tijdens een interview.

“Het is belangrijk om het budget voor een project goed in kaart te brengen, ik bedoel, je kunt een heel mooi goedkoop project bij de gemeente aanleveren, maar als je verder geen toereikend budget hebt voor materiële hulpverlening houdt het snel op.”

Hulpmiddelen

Een belangrijk aspect waar tijdens de interviews naar gekeken is, zijn hulpmiddelen. Onder hulpmiddelen worden acties verstaan die hulpverleners uitvoeren als praktisch middel om contact te krijgen of onderhouden met zwerfjongeren. Drie van de vier teams hebben een inloop. In deze inloop hebben jongeren de beschikking over bijvoorbeeld een computer, een telefoon, koffie en thee, een wasmachine, een droger, een douche. Per inloop verschillen de voorzieningen.

Verder maken alle teams gebruik van handgeld. Het handgeld wordt voor verschillende doeleinden gebruikt. Het kan gaan om basisbehoeften als eten en sigaretten. Maar soms gaat het ook om andere, vaak eenmalige, uitgaven als een identiteitskaart. De wijze waarop zwerfjongerenteams budget ontvangen voor zwerfjongeren, is per stad verschillend. Het kan zijn door een fonds, door budget van de instelling en financiering van de gemeente.

Alle teams maken gebruik van mobiele telefoons, hiermee kunnen ze jongeren bellen en sms'en. Ook zijn de hulpverleners makkelijker bereikbaar voor de zwerfjongere. Enschede geeft nog aan als belangrijk hulpmiddel, dat zij een bolletjesschema hanteren. Dit gebruiken zij na vier tot zes weken. Door dit schema komt de kernproblematiek van de jongere naar voren.

Methodieken

Er is tijdens het interview gevraagd naar de methodieken die de verschillende teams hanteren. In Nederland zijn veel verschillende methodieken. Twee teams werken met de methodiek outreachend werken. In deze methodiek gaan de hulpverleners actief op zoek naar de zwerfjongere. Één team geeft aan dat zij naast de methodiek outreachend werken ook nog werken met de integrale methodiek. Deze methodiek werkt vanuit alle leefgebieden, er zal gekeken worden op welke leefgebieden er problemen zijn en wat deze probleemgebieden onderling met elkaar te maken hebben. Een ander team werkt met de T-team methodiek. Deze methodiek is opgezet voor het werken met thuisloze jongeren. Dit team noemt dat er contra-indicaties zijn voor deze methodiek, zoals ernstige psychiatrie en verslaving. Nog een ander team geeft aan dat zij eclecticisch werken. Dit wil zeggen dat ze gebruik maken van verschillende methodieken of elementen uit methodieken. Ze maken niet standaard gebruik van één methodiek, omdat één methodiek niet bij elke zwerfjongere aansluit.

Succesfactoren

De succesfactoren van elk team zijn uitgevraagd. De onderzoeksvraag is gericht op wat er nodig is om de methodiek van Team Zwerfjongeren weer aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep. De succesfactoren van anderen, kunnen mogelijk ook succesfactoren van Team Zwerfjongeren in Zwolle worden. Met die reden is dit onderwerp belicht tijdens het interview. De teams noemen veel verschillende succesfactoren, zoals;

- humor;
- aansluiten bij de jongere;
- persoonlijk contact;
- de emotie met een jongere delen;
- praten op het niveau van de jongere;
- betrokkenheid;
- het outreachende karakter;
- laagdrempelig zijn;
- een groot team met verschillende type mensen;
- dynamisch zijn;
- flexibel op verschillende punten;
- een juiste mix tussen hulpverleners met ervaring en nieuwe jonge medewerkers;
- leuke activiteiten voor de jongere bieden (bijv. paintball en vissen);
- een gemotiveerde hulpverlener.

Aandachtspunten en dilemma's

Elk team geeft aan dat zij tegen dilemma's en aandachtspunten aanlopen. Er wordt tijdens het interview stil gestaan bij deze aandachtspunten en dilemma's om te zien hoe andere zwerfjongerenteams hiermee omgaan. Utrecht geeft aan dat veel zwerfjongeren afhaken wanneer er een diagnose is gesteld of gesteld moet worden. Ze begrijpen de papieren niet. Ze zouden graag in de toekomst zien dat er op het niveau van de zwerfjongere een leesbare en begrijpbare taal voor de diagnoses komt. Een team geeft aan dat de bemoeizorg niet samengaat met hun werkwijze. Een ander punt dat voor hen geldt, maar ook voor een ander team, is de toenemende groep aan licht verstandelijk gehandicapte zwerfjongeren.

“Je kan er eigenlijk niets mee, met deze jongeren. Omdat er bij hen naast hun beperking sprake is van meervoudige problematiek als drugs en schulden. Je kunt ze ook nergens kwijt vanwege de meervoudige problematiek en de beperking.”

Hetzelfde team geeft daarnaast nog aan dat ze het belangrijk vinden om niet te snel te gaan rennen voor een zwerfjongere. Een ander team geeft aan als dilemma dat ze zo hard moeten knokken tegen barrières van andere instellingen. Ze zouden graag zien dat iedereen net zo gedreven en begaan is met zwerfjongeren als zij zijn.

Er zijn aandachtspunten die overeen komen met Team Zwerfjongeren. Wat duidelijk wordt uit voorgaande alinea is dat dilemma's per jaar kunnen verschillen, vooral door de blijvende ontwikkelingen. De meeste teams bespreken de aandachtspunten en dilemma's bijvoorbeeld wel in het team, maar deze dilemma's en aandachtspunten komen niet specifiek in hun methodiek terug.

De andere zwerfjongerenteams werken allemaal verschillend. Er worden verschillende methodieken gebruikt. De teams hebben daarin tegen ook veel overeenkomsten. Uit het onderzoek komt naar voren dat andere zwerfjongerenteams in Nederland veel hulpmiddelen en faciliteiten hebben om contact te krijgen of behouden met zwerfjongeren. Ook zijn de meeste teams groter in vergelijking met Team Zwerfjongeren.

Hoofdstuk 7 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk staan de conclusies van het onderzoek beschreven. De probleemstelling en doelstelling worden hieronder herhaald.

Probleemstelling

Er is geconstateerd door de trajectbegeleiders van Team Zwerfjongeren dat de huidige methodiekbeschrijving niet meer overeenkomt met de werkwijze die men nu hanteert. Het team is van mening dat een actuele methodiek op de werkvloer aanwezig moet zijn. Ze weten niet wat er nodig is om de methodiek weer aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep.

Doelstelling

Het onderzoek heeft als doel om aanbevelingen te geven aan Team Zwerfjongeren om de methodiek weer aan te laten sluiten bij zwerfjongeren.

Antwoord op de onderzoeksvraag

Wat is er nodig om de methodiek “Zorg voor Zwerfjongeren” van Team Zwerfjongeren aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep?

Er zijn veranderingen in de methodiekbeschrijving nodig. De methodiekbeschrijving sluit niet meer aan bij de doelgroep en bij de werkwijze van trajectbegeleiders. Dit blijkt uit de resultaten van ons onderzoek. Toevoegingen en wijzigingen moeten worden aangebracht om de methodiek weer aan te laten sluiten bij de huidige doelgroep.

Wanneer er wijzigingen in de methodiek plaats zouden vinden, dan is het belangrijk om de definitie van de zwerfjongeren opnieuw te bekijken. De definitie is een belangrijk onderdeel van de methodiek. Het is noodzakelijk om duidelijk te zijn over de doelgroep die je wilt bereiken. Er is een eenduidige definitie in ontwikkeling.

Aanbeveling:

*Hanteer de eenduidige definitie die landelijk gesteld gaat worden voor zwerfjongeren.
Richt je naast zwerfjongeren ook op risicojongeren.*

Voordat deze definitie gesteld wordt, moet er duidelijkheid zijn wat de huidige doelgroep is. De huidige doelgroep heeft voornamelijk problemen op het gebied van huisvesting, drugsafhankelijkheid, psychiatrie, justitie en politie en financiën. De probleemgebieden zijn in kaart gebracht, maar dit schetst niet het volledige beeld van de huidige doelgroep. De problematiek van de doelgroep is niet veranderd. Misschien is de problematiek wel verergerd, dat is niet af te leiden uit de resultaten van dit onderzoek.

Aanbeveling:

Nader onderzoek naar de doelgroep naar de ernst van de probleemgebieden en naar de leeftijdscategorieën.

Nader onderzoek naar de verblijfplaatsen van de zwerfjongeren.

De methodiek afstemmen op de probleemgebieden die nu op de voorgrond staan.

Het antwoord op de onderzoeksvraag is dat er wijzigingen en toevoegingen nodig zijn in de methodiek. De vertrektraining, integraal werken, presentiemethode en het ideaalmodel, komen deels terug in de methodiek "Zorg voor Zwerfjongeren". Het is nodig om verschillende methoden te gebruiken, omdat uit bovenstaande alinea te zien is dat zwerfjongeren te maken hebben met uiteenlopende problemen. Daardoor kan er geen eenduidige methode gehanteerd worden.

Aanbeveling:

Maak gebruik van verschillende methoden (eclectisch werken).

Zet outreachend werken meer op de voorgrond in de methodiek.

De huidige methodiek "Zorg voor Zwerfjongeren" is geëvalueerd met de trajectbegeleiders. Uit de interviews zijn de volgende conclusies getrokken. De fases, aandachtspunten, methodische meerwaarde, en de hulpmiddelen zijn niet meer actueel. Daardoor sluit de methodiek niet meer aan bij de doelgroep.

Aanbeveling:

Herschrijf de methodiek.

Zorg voor meer facilitaire mogelijkheden en financiële ondersteuning vanuit de gemeente en andere betrokken instanties.

Het is belangrijk dat de methodiek gedragen wordt door de trajectbegeleiders. Andere zwerfjongerenteams zijn verder ontwikkeld. Zij kunnen als voorbeeld dienen voor Team Zwerfjongeren. Uit de interviews blijkt dat deze teams veel meer facilitaire en financiële hulpmiddelen hebben dan Team Zwerfjongeren.

Aanbeveling:

Bezoek andere teams gericht op jongeren, om ideeën en kennis op te doen voor het herschrijven van de methodiek.

Hoofdstuk 8 Discussieruimte

Tijdens het onderzoek zelf zijn punten naar voren gekomen waar de onderzoekers tegen aan liepen of opvallend vonden. Deze punten zijn in dit hoofdstuk neergezet. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk informatie weergegeven die invloed heeft gehad op het onderzoek.

Knelpunten tijdens het dossieronderzoek

Het verzamelen van gegevens uit het papieren dossier verliep vlot, omdat de dossiers allemaal redelijk bijgewerkt waren. Het verzamelen van gegevens uit het digitale dossier verliep moeizaam. Het registratiesysteem is er niet op ingesteld om een totaal overzicht te bieden van aanmeldingen door de jaren heen. Dit betekende dat elk dossier apart geopend moest worden en elke rapportage moest worden gelezen. Tijdens het dossieronderzoek viel het op, dat de probleemgebieden bij zwerfjongeren niet altijd goed worden aangevinkt. Ook zijn de leefgebieden onvoldoende ingevuld. In sommige gevallen is er geen geboortedatum in het dossier bekend. Daarnaast interpreteert de hulpverlener of een probleemgebied bij de jongere speelt, het beeld van de zwerfjongere kan daardoor vertroebelen. Uit de probleemgebieden is de ernst van de problematiek niet op te merken.

Signaal vanuit de interviews

In alle interviews viel het op dat hulpverleners het moeilijk vinden om vanuit een methodiek te praten. De hulpverleners geven praktische voorbeelden en casussen om te verduidelijken wat ze bedoelen. Veel hulpverleners zetten de methodiek minder of niet bewust in. Daarnaast spreken hulpverleners van bureaucratie in de hulpverlening. De onderzoekers zijn van mening dat deze bureaucratie en methodieken de hulpverleners juist kunnen helpen om zichzelf te verantwoorden.

Mening van de onderzoekers over de toekomst van Team Zwerfjongeren

Het is al langere tijd bekend dat de methodiek niet wordt gebruikt, helaas is er tot nu toe niets veranderd. Opmerkelijk is dat er in de eindrapportage 2005 al geopperd werd dat het van belang is dat er een opvang voor jongeren nodig is. Een laagdrempelige plek waar hulpverlening goed opgestart kan worden is nog niet gerealiseerd. De onderzoekers zijn van mening dat het belangrijk is dat er na dit onderzoek grote stappen worden gezet. Wanneer dit niet wordt gedaan dan vrezen de onderzoekers dat de doelgroep ongrijpbaar zal worden voor de trajectbegeleiders. Daarnaast zal het aantal zwerfjongeren toenemen, omdat er geen preventief aanbod is.

In Zwolle is de afgelopen jaren een basis neergelegd voor het werken met zwerfjongeren. Het is alleen bij een basis gebleven, hoewel er meer nodig is om zwerfjongeren te helpen. De trajectbegeleiders willen graag verandering zien. De onderzoekers vinden het van belang dat deze veranderingen gaan plaatsvinden. Deze veranderingen zouden gericht kunnen worden op de hulpmiddelen en randvoorwaarden die trajectbegeleiders nodig hebben in het werken met zwerfjongeren. Zonder ondersteuning van de gemeente en andere betrokken instanties is dit niet te realiseren.

Als laatste zijn de onderzoekers van mening dat het belangrijk is om de trajectbegeleiders te betrekken in het maken van een nieuwe methodiek, dit zal de methodiek een beter draagvlak geven.

Literatuurlijst

- Algemene Rekenkamer, J (2002). *Opvang zwerfjongeren 2002*.
http://www.rekenkamer.nl/9282000/d/p282tk28265_2.pdf. Geraadpleegd op 22-12-08.
- Algemene Rekenkamer, J (2003). *Opvang zwerfjongeren 2003*.
http://www.rekenkamer.nl/9282000/d/p327_tk29290_2.pdf. Geraadpleegd op 22-12-08.
- Algemene Rekenkamer, J (2004). *Opvang zwerfjongeren 2004*.
http://www.rekenkamer.nl/9282000/d/p351_rapport2_zonder_bijlagen.pdf. Geraadpleegd op 22-12-08.
- Algemene rekenkamer, J (2005). *Zwerfjongeren 2005*.
http://www.rekenkamer.nl/9282000/d/p382_tk30416_2.pdf. Geraadpleegd op 22-12-08.
- Baarda, D.B., Goede, M.P.M de & Teunissen, J (1997). *Basisboek kwalitatief onderzoek; praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Baart, A.J., J (mei 2009 bijgewerkt). *Nadere introductie presentiefilosofie*.
<http://www.presentie.nl/site/content/view/2/20/>. Geraadpleegd op 26 maart 2009
- Berg- le Clercq, T., Dijk, M. van, Griensven, R. van & N. Kornalijslijper, J (2007). *Aanpak zwerfjongerenproblematiek. Handreiking voor gemeenten*. Den Haag: SGB0.
- Bijvoets, M., J (2006). *Zwerfjongeren in Den Haag: een onderzoek naar de profielen van zwerfjongeren en de hulpverlening gezien vanuit profielen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Den boon, T., & Geeraerts, D., J (2005). *Van Dale Groot Woordenboek* (14e druk). Utrecht: Van Dale Lexicografie.
- Drouven, L.E., J (2009). *Concept Definitie Zwerfjongeren*. Enschede: Hoeksma, Homans & Menting.
- GGD Regio IJssel-Vecht; Bureau Jeugdzorg Overijssel, J (2005). *"Zorg voor zwerfjongeren, eindrapportage Project Zwerfjongeren regio Zwolle"*.
- Heineke, D., J (2007). *Zwerfjongeren vraag, aanbod en beleid op een rij*, MOVISIE, kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling. Utrecht: USP bv.
- Hermans, J., Nijnatten, C. van, Verheij, F. & Reuling, M., J (2005). *Handboek jeugdzorg*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Hoenderloogroep, J (april 2008).
http://www.hoenderloogroep.nl/uploads/interventies/vertrektraining_en_individuele_vertrektraining.pdf?PHPSESSID=69b0b4bda9e14829139554f93959e2ef. Geraadpleegd op 26 maart 2009.
- Hogeweg, R., J (2004). *Een Goed Rapport*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhof.
- Kal, D. J(2001). *Kwartiermaken: werken aan ruimte voor mensen met een psychiatrische Achtergrond*. Amsterdam: Boom.
- Kok, A., J (2009). *Centrale Toegang*. (intern beleidsstuk GGD IJsselland)
- Lohuis, G., Schilperoort, R. & Schout, G., J(2001). *Bemoeizorg naar groeizorg*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Planije, M. , 't Land, H. & Wolf, J., J(2003). *Hulpverlening aan zwerfjongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Ploeg, van der J.D. & Scholte, E.M., J (1996). *Analyse vraag en aanbod jeugdzorg*. Amsterdam: Nippo.

Projectgroep Zwerfjongeren GGD Regio IJssel- Vecht, J (2005). Methodiekbeschrijving "Zorg voor Zwerfjongeren". Amsterdam.

Spanjaard, H., J (2005). *De VertrekTraining : intensief ambulante hulp gericht op competentievergroting en netwerkversterking*. Amsterdam: SWP.

Stentor, de (februari 2009). *Geld voor opvang zwerfjeugd*.

<http://www.destentor.nl/regio/deventer/4519892/Geld-voor-opvang-zwerfjeugd.ece>. Geraadpleegd op 28 februari 2009.

Straathoekwerk, J (juni 2008).

<http://www.straathoekwerknunspeet.nl/pagina/157/kreet-van-de-week-archief> . Geraadpleegd op 28-04-09.

Verhoeven, N., J (2007). *Wat is onderzoek?: Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger beroepsonderwijs*. Amsterdam: Boom.

Vries, S. de, J (2008). *Basismethodiek psychosociale hulpverlening, oplossingsgericht; ervaringsgericht ; systeemgericht*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Overige geraadpleegde sites:

www.zwerfnet.nl

Internetsite voor professionals rondom zwerfjongeren.

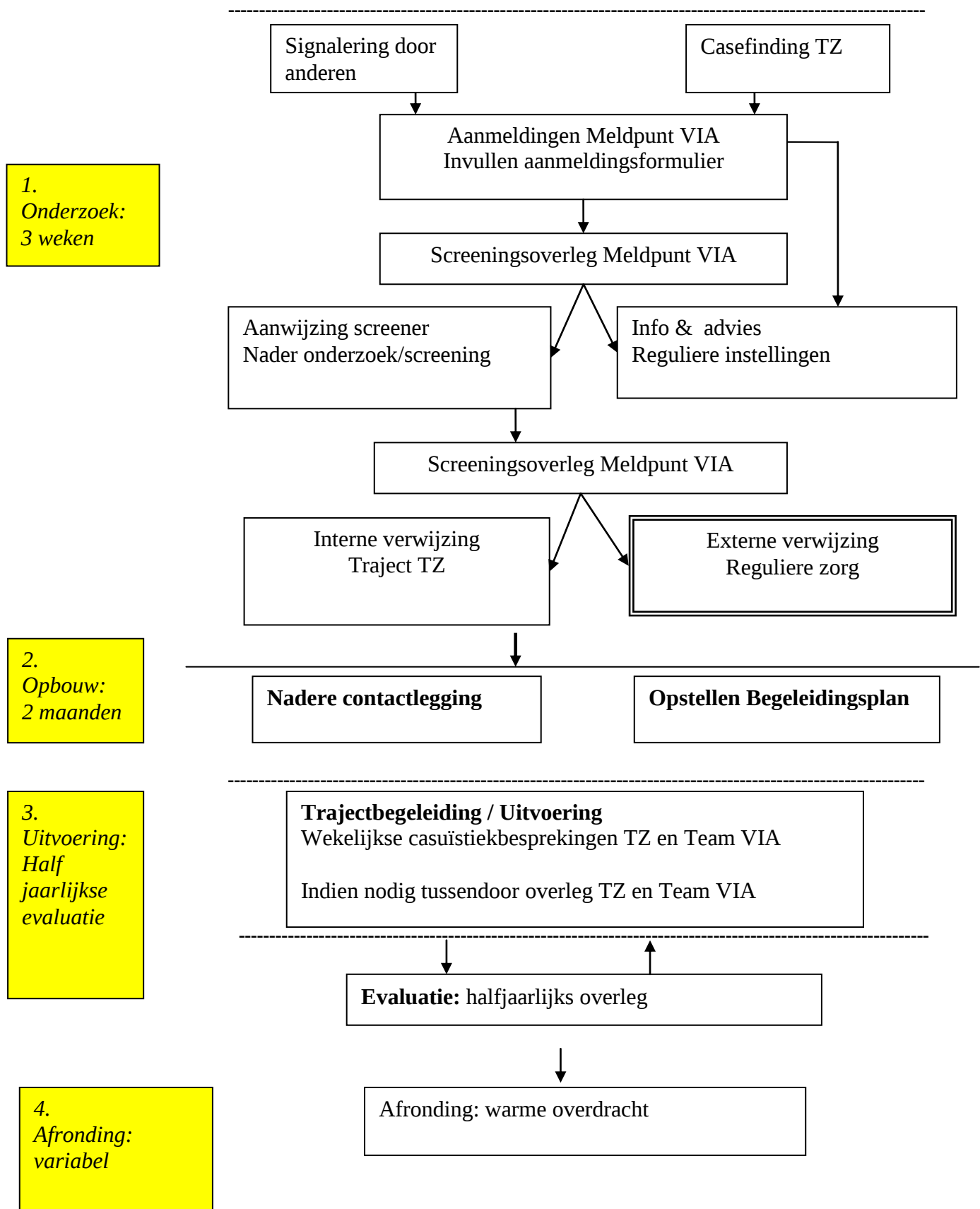
www.zwerfjongeren.nl

Stichting zwerfjongeren Nederland.

www.ggdijsselland.nl

internetsite van Geestelijke Gezondheids Zorg IJsselland.

Bijlage 1
Stroomdiagram Methodiek Team Zwerfjongeren

Bijlage 2

Topiclijst interview Team Zwerfjongeren

- Fasering hulpverlening, wat is bruikbaar van de fasering in de hulpverlening?
- Onderzoeksfase, wat gebruik je in deze fase wel, wat niet, wat mis je en wat is de kracht?
- Opbouwfase, wat gebruik je in deze fase wel, wat niet, wat mis je en wat is de kracht?
- Uitvoeringsfase, wat gebruik je in deze fase wel, wat niet, wat mis je en wat is de kracht?
- Afrondingsfase, wat gebruik je in deze fase wel, wat niet, wat mis je en wat is de kracht?
- Hulpmiddelen, welke hulpmiddelen gebruik je uit de methodiekbeschrijving, welke niet en welke staan niet beschreven?
- Aandachtspunten en dilemma's, zijn de beschreven aandachtspunten en dilemma's actueel?
- Methodische meerwaarde, wat is volgens u de methodische meerwaarde van Team Zwerfjongeren?
- Conclusies, wat zijn volgens u de succesfactoren van Team Zwerfjongeren en komen deze overeen met de methodiekbeschrijving?

Topiclijst zwerfjongerenteams in Nederland

- Fasering hulpverlening, welke fasen hanteren jullie in contact met zwerfjongeren/risicjongeren?
- Randvoorwaarden van de methodiek, wat is er nodig om een methodiek te laten werken?
- Hulpmiddelen, welke hulpmiddelen zetten jullie in en maken jullie gebruik van?
- Methodieken, met welke methodiek werken jullie?
- Succesfactoren, wat zijn succesfactoren voor het werken met jullie methodiek?
- Aandachtspunten/dilemma's, welke moeilijkheden komen jullie tegen?

Bijlage 3

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen komen voort uit de gehouden interviews met de trajectbegeleiders van Team Zwerfjongeren. In onderstaande punten staan de aanbevelingen.

Aanbevelingen in wijzigingen en toevoegingen welke in de methodiek nodig zijn volgens de trajectbegeleiders:

Hulpmiddelen voor het werken met zwerfjongeren

- Een trajectbegeleider geeft aan dat het wellicht goed is om meer aan te gaan schuiven bij overlegvormen.
- Een trajectbegeleider zou graag in de toekomst als succesfactoren zien: de laagdrempeligheid en de juiste facilitering.
- Als laatste noemt een trajectbegeleider dat ze het team breekbaar vindt. Ze pleit voor minimaal drie medewerkers.
- De volgende hulpmiddelen zijn volgens de trajectbegeleiders nodig en kunnen eventueel in de methodiek worden toegevoegd:
 - Wasmachine;
 - Handgeld;
 - Inloophuis/jeugdherberg; een opvang voor zwerfjongeren;
 - Een laagdrempelige spreekkamer;
 - Computers, toegang tot internet;
 - Toegang tot de telefoon
 - Een eigen werkplek;
 - Een scanapparaat; om vertrouwelijke papieren in te scannen;
 - En een fiets voor de jongere.

Methodiekbeschrijving "Zorg voor Zwerfjongeren"

- Er is één contra-indicatie welke niet staat beschreven in de methodiekbeschrijving. Agressiviteit waarbij de veiligheid van trajectbegeleiders in geding kan komen, deze zou toegevoegd moeten worden aan de methodiek.
-
- Het begeleidingsplan zou uitgebreider beschreven kunnen worden.
- Eén trajectbegeleider geeft aan dat ze geen informatie en advies geeft, zoals wel omschreven in de methodiekbeschrijving, eventueel kan dit in overleg met de andere trajectbegeleider uit de methodiekbeschrijving gehaald worden.
- Eén trajectbegeleider geeft aan dat het face to face contact meer benadrukt zou kunnen worden in de methodiekbeschrijving.
- De trajectbegeleiders werken ook taakgericht, dit zou ook beschreven kunnen worden.
- Benoemd kan worden dat de trajectbegeleiders de flexibiliteit bieden naar zwerfjongeren in het aantal uren dat zij bezig zijn met hen.

- Een trajectbegeleider noemt in dat ze in de afrondingsfase mist wat er gebeurt als het niet goed gaat met de jongere en je het traject toch afrond. Dit zou in de methodiek beschreven kunnen worden.
- Een trajectbegeleider mist in de beschrijving hoe je om kan gaan met de jongeren die niet zelfredzaam kunnen worden, die niet verwezen kunnen worden of (nog) niks willen. In de methodiek zou dit beschreven kunnen worden.
- De methodiek geeft niet aan dat Team Zwerfjongeren een lange adem heeft en dat ze een vangnet zijn. Dit zou kunnen worden beschreven in de meerwaarde van de methodiek.
- Er wordt door een trajectbegeleider genoemd dat de thema's in het hoofdstuk dilemma's meer toegespitst moeten worden op de huidige doelgroep.

Contact maken met zwerfjongeren

- De trajectbegeleiders zouden meer aan casefinding kunnen doen.
- Er zou beschreven kunnen worden dat de trajectbegeleiders meebuigen met de jongere.
- De trajectbegeleiders zouden meer outreachend kunnen gaan werken, er wordt aangegeven door een trajectbegeleider dat ze soms net zo bureaucratisch zijn als andere instellingen.

Aanbevelingen andere zwerfjongerenteams

De aanbevelingen komen voort uit de afgenomen interviews in Harderwijk, Enschede, Apeldoorn en Utrecht. De aanbevelingen zijn tegelijkertijd ook succesfactoren van de werkwijze van de verschillende zwerfjongerenteams. Hieronder worden de aanbevelingen beschreven.

- Contact maken binnen vierentwintig uur kan van belang zijn om de jongere in beeld te houden.
- Een traject gericht op de fase waarin de jongere zich verkeert (intensieve traject of nazorgtraject of individueel traject).
- De methodiek zou gedragen moeten worden door meerdere instanties.
- Op het moment dat een project loopt is het van belang om het budget gelijk zo volledig mogelijk in kaart te brengen.
- Het team heeft geld nodig als basis om een project vorm te geven.
- Het onderhouden van netwerk en deze uitbreiden kan erg belangrijk zijn om te blijven groeien.
- Praten op het niveau van de jongere kan helpen bij het maken van contact.
- Humor zou voorop moeten staan in het contact maken met jongeren.
- Een juiste mix tussen ervaring en nieuwe gezichten kan van belang zijn in het werken binnen een team.

- Mogelijkheden tot afwisselende werktijden kan van belang zijn om contact met jongeren te krijgen.

Aanbevelingen voor hulpmiddelen welke van belang kunnen zijn in het werken met zwerfjongeren:

- Een inloophuis kan erg van belang zijn om jongeren te bereiken.
- Outreachend werken; mogelijk bezoeken van coffeeshops en jongerencentrums.
- Mogelijk kan er gebruik gemaakt worden van fondsen, welke aangeschreven kunnen worden een voorbeeld is het DonJon fonds.
- Bijwonen van vergaderingen van bijvoorbeeld straatgroepteam.
- Een laagdrempelige opvang (bed, bad, brood) kan erg helpen om jongeren in beeld te houden en tegelijk de juiste hulp te bieden op een laagdrempelige wijze. Daarnaast is het van belang zwerfjongeren bij de doelgroep verslaafden en daklozen weg te houden als dit mogelijk is.
- Mogelijk gebruik maken van een bolletjesschema, om verschillende leefgebieden in kaart te brengen.
- Het volgen van methodiektrainingen kan helpen om de methodiek eigen te leren maken en uit te dragen naar buiten.
- Mogelijk is een keer in het jaar een plan de campagne wel belangrijk om jezelf als Team weer bekendheid te geven bij verschillende instanties.
- Bij een verhuizing van een jongere kan het erg handig zijn om gebruik te kunnen maken van een busje.
- Het zou erg helpen om gebruik te kunnen maken van een spreekruimte en rokersruimte specifiek voor jongeren. Deze ruimte kan dan het beste zo min mogelijk prikkels bevatten voor de jongeren
- Het treffen van een regeling met sociale zaken kan helpen om jongeren sneller voor bijzondere bijstand in aanmerking te laten komen.
- Het organiseren en uitvoeren van activiteiten kan het contact met de jongeren en met jongeren onderling versterken.
- Het regelen van een garantstelling bij opvangplekken kan helpen om jongeren sneller op de juiste plek te krijgen waardoor je de jongeren in beeld houdt.